

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

LV.

Liepa - July 22, 1970

Nr. 54

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

RUMUNIJA IR SSSR

VISKAS PRIKLAUSO NUO INTERPRETACIJOS

Prieš dvi savaites Sovietų premjeras Kosyginas, viešėdamas Bukarešte, pasirašė draugiškumo ir savitarpio pagalbos sutartį su Rumunija. Toji sutartis yra verta daugiau dėmesio negu kiti panašūs susitarimai (ar tiksliau Kremliaus valios padiktavimai savo satelitams), nes Rumunija iki šiol buvo laikoma daugiausiai nepriklausoma sovietų bloko šalimi. Žvilgsnis į žemėlapi rodė, kad toji 'nepriklausomybė' yra daugiau popierinė negu reali -- Rumunija iš visų pusių yra apsupta sovietams 100% atsidavusių režimų, be to, ir pačios Rumunijos valdžia yra 'stalinistinė' ir kaip tokia už savo egzistenciją turi būti visą laiką dėkinga Sovietijai. Dėl viso to Maskva iki šiol leisdavo rumunams daugiau parodyti nepriklausomumo negu kitiems satelitams,

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

kas tarp kitko leido jai pasipuošti tam tikro liberalizmo aureole -- žiūrėkit, mes leidžiame 'šiaušti'. Bet iki kokio laipsnio?

Tai, žinoma, priklauso nuo interpretacijos ir jos esama visokios. Ne tik pačios sutarties teksto, bet ir jos pasirašymo aplinkybių. Buvo laukiama, kad iš sutarties pasirašymo iškilmes vaziuos pats Brežnevas. Jis tačiau pasirašymo išvakarėse gavo slogą ir kad pabrėžtų, jog toji vidurvasario sloga buvo diplomatinio pobūdžio, ligonis pasirodė... futbolo rungtynėse ir nosinės nevariojo! Aiškinama, kad tai turi didelės simbolinės reikšmės. Mat, pagal Brežnevo doktriną, kuri sovietams leidžia kištis į kitų valstybių reikalus, jei esama pavojaus Sovietų Sąjungai ir komunistinei santvarkai, Kremlius likvidavo Prahos Dubčekų režimą, kuris norėjo komunistų režimui duoti 'žmoniškesnį veidą'. Ir sovietai, okupavę Čekoslovakiją, vėliau sudarė su ja draugiškumo sutartį, kuri tą okupaciją, pripažindama Brežnevo doktriną, pavėluotai legalizavo. Už tat iš Brežnevo nevažiavimo daromo išvada, kad jis nebuvo labai patenkintas susitarimu. Ir tuo pačiu -- rumunai turi būti patenkinti.

Kalbant apie patį sutarties tekstą, tenka nurodyti, kad Maskvos sutartis su Rumunija palyginti nelabai daug skiriasi nuo sutarties su Čekoslovakija. Pagrindinis punktas abejose sutartyse yra pasižadėjimas padėti "ginkluoto užpuolimo iš trečios valstybės ar valstybių grupės atveju". Sovietų agentūra TASS aiškina, kad pagal tą straipsnį Rumunija, kuri palaiko draugiškus ryšius su Raud. Kinija, turėtų sovietams padėti ginkluoto konflikto tarp

SSSR ir Kinijos atveju. Rumunai nurodo į sutarties išangą, pagal kurią išėitų, kad jie turi padėti tik Varšuvos pakto rėmuose, atseit, tik Europoje. Iš kitos pusės ten pat prileidžiama, kad Varšuvos paktas galėtų būti panaikintas (eventualių sutarimų su Vakarais mainais už NATO panaikinimą), tuo atveju Rumunija vistiek turėtų ginti sovietus nuo kinų.

Šitos plonybės kol kas tačiau neturi praktiškos reikšmės. Kiek galima numatyti, artimiausioje ateityje rumunams nereikės ginti sovietų Toluosiuose Rytuose, sovietai kol kas galėtų patys susidoroti su tuo pavojumi. Didesnę grėsmę sudaro galimas sovietų noras apsaugoti rumunus nuo kokio tikro ar išivaizduoto priešo. Naujas Prahos režimas buvo priverstas savo sutartyje su Maskva išpareigoti ginti "socialistinius laimėjimus socialistiniuose kraštuose", kas yra Brežnevo doktrinos esmė. Pagal ją socialistiniai (suprask, komunistiniai) kraštai gali įsikisti į kitų kraštų vidaus reikalus tų 'laimėjimų' apgynimui. Sutartyje su Rumunija tai nėra išakmiai pabrėžta ir ten pažymėta, kad susitariančios šalys sutarė respektuoti 'tautinę' nepriklausomybę, kas tarp kitko pasakyta ir sutartyje su Čekoslovakija, tačiau be žodžio 'tautinė'. Be to, Čekoslovakija yra išpareigojusi visais svarbiais tarptautiniais klausimais tartis su Maskva. Sutartyje su Rumunija to nėra pasakyta, ten net užgiariama Rumunijos iniciatyva sudaryti Balkanų paktą, išleidžiant į jį Jugoslaviją, Albaniją ir net Graikiją su Turkija, tačiau kartu ir Sovietų Sąjungą. Tai išduoda Maskvos norą Rumunijos tariamą nepriklausomybę išnaudoti savo įtakos sferos

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos East St. Louis skyriaus nariai sudėję tūkstantį dolerių paremti St. Rikienės, Sibiro tremtinės, atsiminimų II dalies "Grįžimas į laisvę" išleidimą. Knygą leidžia Viltis ir pasirodys rugsėjo mėnesį. Nuotraukoje knygos mecenatai. Sėdi iš kairės: dr. Paulius Švarcas, Vladas Tervydis, Jonas Gumbelevičius. Stovi: Jonas Luja, Romas Gintautas, Bronius Tiškus, Kristupas Kikutis, Juozas Saladžius ir Jonas Kleinaitis. Nuotraukoje trūksta mecenatų Alekso Goberio ir Romo Izduonio.

VASARIO 16 GIMNAZIOJE VELĖNOS ATVERTIMAS NAUJO BENDRABUČIO STATYBAI

Pasiruošimai pradėti naujo bendrabučio staty-

praplėtimui toliau į Pietus.

Kiekvienu atveju kol kas negalima padaryti toli einančių išvadų iš tos sutarties. Kaip ir kiekvienas susitarimas, jis priklausys nuo besikeičiančių aplinkybių ir jėgos balanso. Šiuo metu Rumunija reikalinga pakvietė gausų būrį svečių ir pasirūpino idomia programa. Svečiai galėjo apžiūrėti gimnazijos patalpose suruoštas dail. Alf. Krivicko ir kun. J. Dėdino parodas. Pirmoje parodoje buvo išdėstyta šimtai įvairiais metais besimokiusių jaunuolių ir įvairiomis progomis gimnaziją lankiusių svečių nuotraukų. Meniškausių nuotraukų grupę sudarė padidinti gimnazijos rūmų, pilies ir parko vaizdai. Kun. J. Dėdinai yra foto menininkas, pažįstas fotografavimo technika ir mokąs pasirinkti idomias akimirkas. Antroje parodoje buvo išstatyti geresnieji mokyt. A. Krivicko mokinių piešimo bei karpymo darbai. Čia galima buvo užtikti idomių spalvų derinimų ir kūno laiksenos fiksavimo bandymų. Trečioje parodoje dail. Alf. Krivickas buvo išstatęs okup. Lietuvoje kūrinių dailininkų darbus: Alg. Steponavičiaus ir B. Žilytės-Steponavičienės knygų iliustracijas, R. Gibavičiaus grafiką iš ciklo "Vilnius", A. Tarabildos grafikos kūrybą ir keletą M. K. Čiurlionio reprodukcijų. Spaudos skyrelis ši kartą buvo negausus. Diena pasitaikė karšta ir tyanki. Dangus rūšiai niaukėsi ir grasino prapliupti lietumi, bet pasitenkino tik tolimu beldžiu. Jis, tur būt, sulaukė kai kuriuos svečius nuo vykimo į iškilmės. Velėnos atvertimo iškilmės Romuvos parke pradėtos 5 v.v. gimnazijos direktoriaus V. Natkevičiaus žodžiu.

bą jau tiek pasistūmėjo pirmyn ir birželio 27 galėjo įvykti velėnos atvertimo iškilmės. Gimnazijos vadovybė iškilmes pakvietė gausų būrį svečių ir pasirūpino idomia programa.

Svečiai galėjo apžiūrėti gimnazijos patalpose suruoštas dail. Alf. Krivicko ir kun. J. Dėdino parodas.

Pirmoje parodoje buvo išdėstyta šimtai įvairiais metais besimokiusių jaunuolių ir įvairiomis progomis gimnaziją lankiusių svečių nuotraukų. Meniškausių nuotraukų grupę sudarė padidinti gimnazijos rūmų, pilies ir parko vaizdai. Kun. J. Dėdinai yra foto menininkas, pažįstas fotografavimo technika ir mokąs pasirinkti idomias akimirkas.

Antroje parodoje buvo išstatyti geresnieji mokyt. A. Krivicko mokinių piešimo bei karpymo darbai. Čia galima buvo užtikti idomių spalvų derinimų ir kūno laiksenos fiksavimo bandymų.

Trečioje parodoje dail. Alf. Krivickas buvo išstatęs okup. Lietuvoje kūrinių dailininkų darbus: Alg. Steponavičiaus ir B. Žilytės-Steponavičienės knygų iliustracijas, R. Gibavičiaus grafiką iš ciklo "Vilnius", A. Tarabildos grafikos kūrybą ir keletą M. K. Čiurlionio reprodukcijų.

Spaudos skyrelis ši kartą buvo negausus.

Diena pasitaikė karšta ir tyanki. Dangus rūšiai niaukėsi ir grasino prapliupti lietumi, bet pasitenkino tik tolimu beldžiu. Jis, tur būt, sulaukė kai kuriuos svečius nuo vykimo į iškilmės.

Velėnos atvertimo iškilmės Romuvos parke pradėtos 5 v.v. gimnazijos direktoriaus V. Natkevičiaus žodžiu.

Pastebėjęs, kad gimnazija pasiruošusi naujais užmojais žengti į trečiąją savo gyvavimo dešimtmetį, kalbėtojas pasveikino vokiečius svečius vokiškai. Padėkojo už parėmimą loterijos daiktais ir pinigais. Paskelbė, kad senoji pilis savo tarnybą baigia -- mūsų jaunimui reikalingas geresnis internatas. Su vokiečių federalinės ir krašto vyriausybės bei privačių aukotojų parama per porą trejetą metų numatomi pastatyti nauji rūmai.

Toliau direktorius kalbėjo lietuviškai. Jis nurodė, jog Vasario 16 gimnazijos likimas yra lietuviškųjų šeimų rankose. Paskutiniaisiais dviem metais lietuvių parodė menką domėjimąsi tautiniu savo vaikų auklėjimu, todėl mokinių skaičius šioje mokykloje sumažėjo. Čia kalbėtojas pateikė smulkia statistiką ir pranešė, jog mokslo metams pasibaigus senųjų mokinių liks apie 55, o minimumas mokyklos egzistencijai išlaikyti yra per 80. Yra vilties, kad šiais metais į gimnaziją įstos bent 25 mokiniai. Kreipėsi į tėvus, Bendruomenės veikėjus, kunigus su prašymu padaryti visą, kad ateinančiais mokslo metais į mokyklą ateitų ko daugiausia naujų moksleivių. Gimnazija iš savo pusės taip pat stengiasi. Šiais mokslo metais buvo suorganizuotos net 8 išvykos su dainų ir šokių programomis į LB apylinkes, kur taip pat buvo rodomas filmas su paaiškinimais apie gimnaziją. Į kelias apylinkes buvo nuvykusios mažesnės mokinių grupės su menine programa. Vėlykų atostogų metu mokytojai lankė lietuvių šeimas, turinčias mokyklinio amžiaus vaikiškius žodžiu.

(Nukelta į 2 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

• SOVIETŲ SĄJUNGA planuoja naują diplomatinę ofensyvą Artimuose Rytuose.

Nasirui baigus 19 dienų vizitą Maskvoje, Egiptas ir Sov. Sąjungoje pareiškė, kad taika Artimuose Rytuose bus galima tik tada, kai Izraelis pasitrauks iš visų okupuotų arabų žemių ir pilnai vykdys Jungtinių Tautų 1967 m. priimtą rezoliuciją. Abi pusės pasisakė už skubias priemones baigti Izraelio ginkluotajai agresijai prieš arabų valstybes. Maskva pažadėjo visą paramą Egiptui prieš Izraelio agresyvią politiką.

• IZRAELIS paneigė amerikiečių laikraščio paskelbtą žinią, kad Izraelis turįs atominę bombą arba jos dalis, kurias lengvai būtų galima sustatyti.

• KREMLIJE pirmą kartą posėdžiavusi neseniai išrinkta Aukščiausioji Taryba premjeru patvirtino Kosyginą, o aukščiausios Tarybos pirmininku Podgornį.

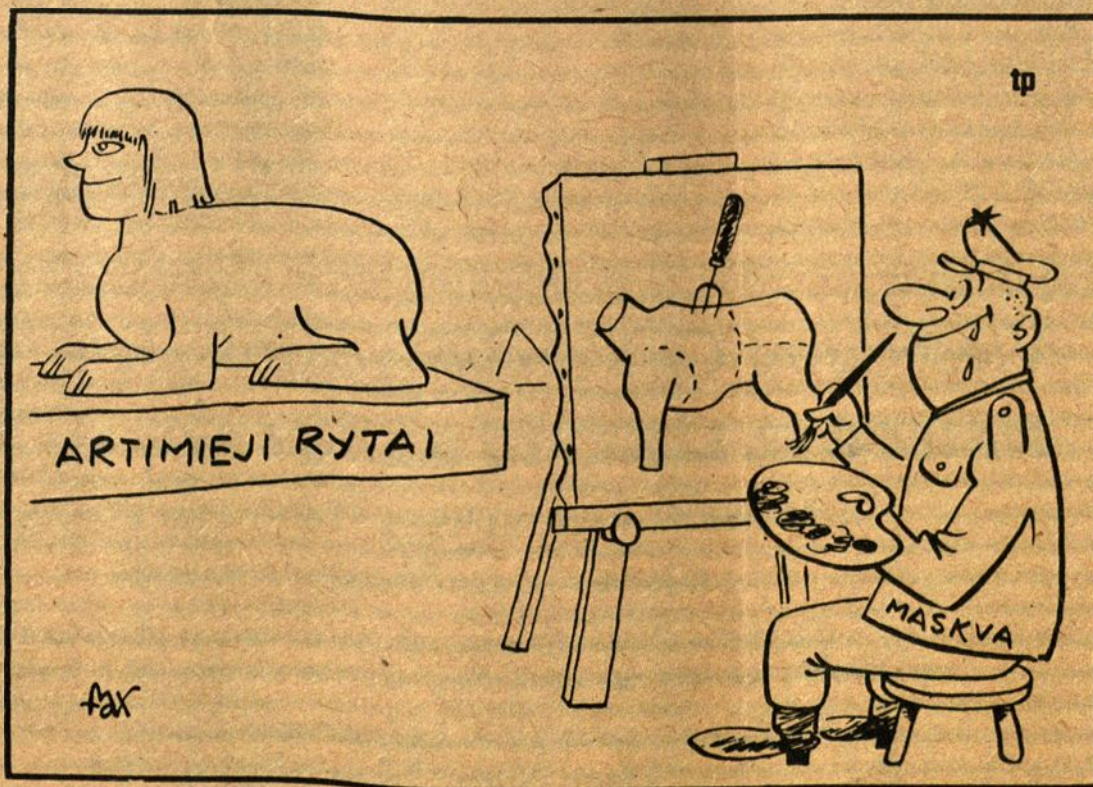
Ivan Spiridonov, kuris 1961 m. reikalavo Stalino palaikų pašalinti iš Lenino mauzoliejaus, ši kartą nebuvo perrinktas. Į jo vietą išrinktas Aleksis Čitkov. Taip pat į Tautybių Tarybos pirmininkus nebuvo perrinktas Justas Paleckis, kuriam yra 71 m. amž. Pirmininke išrinkta moteris inž. Jadger Nassidinova, 50 m. amž.

Kompartijos kongreso sušaukimas atidėtas iki kovo mėnesio nors Brežnevas prieš tai buvo sakęs, kad kongresas susirinks šiemet.

• BALTIJOS jūroje amerikiečių ir sovietų karo laivai bendromis pastangomis paskandino nuo II Pas. karo užsilikusią miną, plūduriavusią netoli Suomijos, kuri sudarė pavojų laivų susisiekimui. Abu laivai pasikeisdami iš patrankų šaudė į miną, kol ji buvo susprogdinta.

• POPIEŽIUS Paulius VI, priimdamas Vokietijos kanclerį Brandtą, padarėsi į jį dėl Vokietijos vedamos politikos suartėjimui su komunistiniais kraštais.

• ČEKOSLOVAKIJOS ompartija paskelbė ilgą raportą, kodėl Aleksandras Dubčekas buvo pašalintas iš partijos. Jei jis būtų prisipažinęs prie "klaidų" ir sutikęs po sovietų intervencijos vesti naują politiką, jis būtų pasilikęs savo vietoje, rašo Rude Pravo.

Socialistinis realizmas...

SPAUDOS NUOSMUKIS AR PARTINĖ NEAPYKANTA

Steigiamojo seimo 50 metų sukakties proga pasirodė spaudoje nemaža straipsnių, atsiminimų. Vieni jų gana rimtai parašyti, kiti paversi politiniais partiniais šmeižtais. Gal taip turi būti. Partinė - politinė kova niekad nesustoja, nežiūrint, jog esame tremtyje be savos tėvynės ir be savo didžiosios tautos. Tačiau keista, kad tremtiniai negali ramiai sėdėti ir dirbti kultūrinį bei politinį darbą, bet vis randa noro ir laiko pasignaibyti. Gal būtų reikalinga žmogiškoms silpnybėms atsišleisti, kad visuomenė neužmigytų prie gausaus stalo ir patogumų.

Net ir kultūros žurnalas, Aidai, neapsėjo be šmeižtų. Aidų nr. 5 yra įdėta pluoštas dr. K. Griniaus atsiminimų iš sei-

minių laikų. Tie atsiminimai, kaip pastebi žurnalas, esą dr. Griniaus sūnaus Liūto iš rankraščio atrinkti ir apipavidalinti, bet redakcijos reik suprasti, netaisyti. Štai duosime ištrauką iš tų atsiminimų: "... Steigiamojo seimonariai eina tokiame stambiam įvykiui įamžinti sodinti ažuolo Žaliakalnyje, kur paskiau išdygo Čiurlionio galerija ir Meno mokykla. Lijo, sodinimui netiko (lietus sodinimui naudingas, m. pastaba). Gaila, kad tie ažuolai ne buvo saugojami, rodos, nė vienas neišaugo. O gal jie buvo tautininkų išnaikinti (m. p.), nes A. Smetona Lietuvos seimuose naudos lietuvių tautai nematė ir viešai tai buvo pasakęs. Aš ažuolų sodinime nedalyvavau". Toliau rašoma: "... kai 1926 m. atėjo krizė demokratijai, kai 1928 m. Smetona - Volde maras paleido seimą, kai... prezidento rinkimai buvo suklustoti, kai valstybės valdymas buvo atliekamas diktatūrinėmis priemonėmis pagalba... kai būdavo siekiama prezidentą Smetoną pamažu paversti karaliumi Mindaugu III, ... tai gyventojai tokioms novalijoms atremti nebuvo tinkamai paruošti ir atstatyti demokratiją nepajėgė, nors buvo bandyta ir keli sukilimai (Pajaujo, Plečkaicio)."

Kad dr. K. Grinius savo atsiminimus taip rašė, suprantama, nes jis buvo politinis-partinis asmuo. Politikieriai ir aukšto rango nesiskaito su insinucijomis. Tokių reiškinių pilna ir čia amerikiečių politikierių grupėse. Bet kad Aidų kultūros žurnalas įdėjo tokius šmeižtus tai rodo tik spaudos nuosmukį ir partinę neapykantą. Dr. K. Grinius rašo, kad ažuolai "gal jie buvo tautininkų išnaikinti..." O kodėl ne krikščionių demokratų, socialdemokratų, liaudininkų, komunistų? Ar yra įrodymų? Jei nėra įrodymų, negalima suversiti kaltės bet kam. Toks nesiskaitymas su šmeižtais, žemina spaudos ver-

tę ir kartu atgraso nuo laikraščio prenumeravimą.

Yra žinomas faktas, kad jeigu laikraščio redakcijai nepatinka koks straipsnis, tai jo net ir už pinigų skelbimo formoje nedės, o Aidai įdėjo. Matyti, Aidams tie "atsiminimai" priimtini.

Dr. K. Grinius mini, kad "... prezidento rinkimai buvo suklustoti..." Jei buvo suklustoti, reikia duoti faktus. Jei jų nėra, tada toks pareiškimas tampa partiniu šmeižtu. Apskritai tariant, dr. K. Griniaus atsiminimai nukreipti prieš tautinės srovės vyriausybę, kurios valdymo metu Lietuvos krašto ūkis, švietimas, menas, kultūra kilo, tuo tarpu kai dr. K. Griniaus metas rengė kraštui suirutę ir gal komunistinę okupaciją, kuri buvo nustumta iki 1940 metų vidurio.

Dr. K. Grinius puola prez. A. Smetoną, bet visai neličia prez. Al. Stulginskio. Pirmojo seimo (1922 m.) metu "... Balsuojant vyriausybės pasitikėjimo klausimu, balsai pasidalijo pusiau: 38 už ir 38 prieš dviem atstovams susilaukusiems ar posėdy nedalyvaujant. Taigi, ir respublikos prezidento išrinkimas ir vyriausybės pasitikėjimo reikalas buvo ginčijami". Švelniai tariant, prezidentas A. Stulginskis ėjo neteisėtai prezidento pareigas net iki antrojo seimo, kuris buvo išrinktas 1923 m. gegužės 12-13 d.d. Žinoma, kraštas dėl to nenukentėjo, bet raišiskai imant, pusę metų buvo A. Stulginskis neteisėtas prezidentas. (Žiūr. L.E. tomas XXVII, 165 psl.)

Prie spaudos nuosmukio reikėtų priskirti tokius pareiškimus iš l. enciklopedijos. L.E. tomas I, 342 psl. rašoma: "Bėgiant išgalėti viešajame gyvenime biurokratinei nuotakai, norėjusiai visa suvaldininkinti, buvo reaguota Naujosios Romuvos sąjūdžiu. St. Šaklauskis visą laiką budėjo, perspėdamas prieš zoologinio nacionalizmo (m.p.) ir totalistinio autoritetizmo pavojus". Toks švaistymas pareiškimais rodo didelį nuosmukį ir kartu partinę neapykantą. Jei be pagrindo vartojami tokie terminai, tai jie gali būti pritaikyti ir zoologiniam klerikalizmui, zoologiniam komunistui, socializmui. Tautinės minties vyriausybė nesuvalgė, nesuplėšė nė vieno lietuvių. Tą darbą atlika Maskvos zoologinė valdžia. Tik jiems ir tinka tokie ter-

Vasario 16 Gimnazijoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

ku. Lankymas bus tęsiamas ir vasaros atostogų metu. Užsimota gauti mokinių iš JAV-bių ir Kanados.

Mokymosi sąlygas stengiamasi vis gerinti. Prieš 5 metus pastatyti nauji rūmai klasėms, dabar užsimotas statyti bendrabutis. Senosios pilies remontai per daug surija pinigų. Vokiečių federalinė ir Baden-Wuerttembergo krašto vyriausybės pažadėjo lietuvių užmojų remti, kas met skirdamos po 70,000 DM naujo bendrabučio statybai, kuri iš viso kaštuos per milijoną DM. Lietuviai šiam tikslui taip pat turi sudėti po 70,000 DM kasmet. Vokietijoje tiek nebus galima surinkti. Visų akys nukreiptos į užjūrius, pirmoje eilėje į JAV-bes. Bet Amerikos lietuviai noriai aukos tik tada, kai matys, kad jų tautiečiai Vokietijoje rimtai žiūri į reikalą išlaikyti lietuvių sąvoką. Tad reikia visiems pasirūpinti mokslui tinkamus vaikus siųsti į lietuvišką mokyklą, kad naujieji namai ilgą metų eilę būtų pilni lietuviškojo jaunimo.

Baigęs kalbą, direktorius velėnos atversti pakvietė Vokietijos LB Tarybos narį J. Lukošį, Lietuvių katalikų sielovados direktorių prel. dr. J. Avižą ir Bendrabučio statybos vajeus vedėją tėv. Alf. Bernatonį. Buvo kvietas, bet negalėjo atvykti Lietuvių evangelikų liut. sielovados vedėjas kun. A. Keleris. Susirinkusiems smarkiai plojant, 4 vyrai (prel. Aviža, tėv. Bernatonis, J. Lukošius ir V. Natkevičius) atvertė 4 velėnas tautinių spalvų kaspinais apvestoje vietoje kurioje dar šiemet turės būti padėti pamatai ir pradės augti naujo pasta-to sienos.

minai, bet ne Lietuvos tautinei vyriausybei.

Spaudos nuosmukio ženklų yra ir anglų kalba leidžiamoje lietuvių enciklopedijoje. Ir čia reikia tinkamo redakto-riaus, o dar geriau, jei redaguotų redakcinis kolektyvas, tada neapkrautų jos puslapių su nereikšmingomis asmenų biografijomis ir nebūtų politinių priekaištavimų. Pagaliau susipras-kime ir darykime taip kaip Kristus liepė -- mylėk artimą savo kaip pats save. (It)

moristinių Lenciūgėlių (su R. Palavinsku), lyriškąją Sadutę ir smarkiąją Mikitiene.

Po vakarienių pilies salėje įvyko mokinių tėvų susirinkimas, o jaunimas sporto aikštelėje rodė savo miklumą bei patvarumą, kun. J. Dėdino šokių muzikai grojant. Vyresnieji apspito J. Miškino barą.

10 v.v. išliepsnojo mokinio M. Šiušelio sukrautas laužas, prie kurio jis pravedė skautišku humoru perpintą programėlę, į jos išpildymą įtraukdamas ir žiūrovus.

Reikia pasidžiaugti, kad iškilmės praėjo tvarkingai. (inf.)

WANTED 1ST CLASS SKILLED AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATORS on DAVENPORT MACHINES Must have job shop experience & able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Top rates. Fringe benefits & overtime. Call (313) 287-3550 21300 EUREKA RD. TAYLOR, MICH. (54-60)

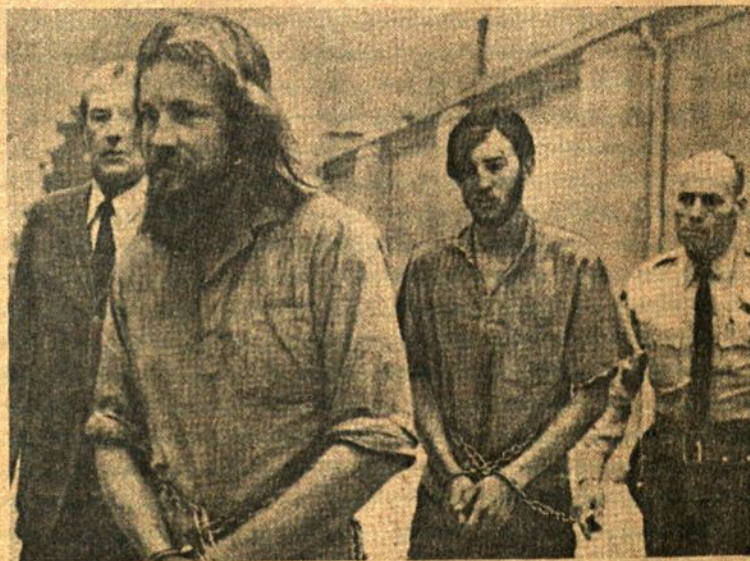
New Plastic Injection Molding Plants Needs Experienced MATERIAL HANDLERS MACHINE OPERATORS New buildings, new molds, new equipment. Good working conditions & benefits. API 1900 EASY ST. WALLED LAKE, MICH. Call between 9 & 11 o'clock (313) 624-4066 (50-54)

EXPERIENCED SIDING INSTALLERS WANTED Steady work, must have own tools. Highest prices paid. Call collect, Mr. Phillips, 716-685-1600. (49-55)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
MAŽEIKAS & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9
TRY S MODERNIOS KOPLYČIOS

Suvalgė žmogaus širdį...

Stanley Baker (kairėje), kuris suvalgė automobilisto širdį su sąmokslininku Harry Stroup (dešinėje) surakinti retėžiais policijos vedami į kalėjimą, Baker prisipažino, kad netoli Salino, Kalifornijoje, jis su Stroupu pasiprašė vieno automobilisto pavėžyti. Automobilistas sutiko ir juos paėmė. Tada, pasakoją Baker, kilo audra su perkūnija ir būdami narkotikų įtaikoje, nutarė automobilistą nužudyti ir jį suvalgyti. Juodu nužudė automobilistą ir Baker, perpiovęs krutinę, išplėšė širdį ir ją suvalgė. Matyti jie nepasitenkino vien širdim, nes pas abu kišenėse dar buvo rasti nužudytojo pirštai. Nurodytoje vietoje policija surado nelaimingo lavono likučius. Auka James Schlosser, 20 metų amžiaus vaikiną.

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASIRANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

Skaičiai meluoja

Lietuvos Laisvės Komitetas išleido Vytauto Vaitiekūno redaguotą brošiūrą "A Survey of Developments in Captive Lithuania in 1965-1968", skirtą vakarų pasaulio informacijai.

Ižangoje nurodoma, kad Lietuvos Laisvės Komitetas randa, jog rusų kontroliuojama spauda yra vertinga informacinė medžiaga. "The Committee for Free Lithuania found the Lithuanian Soviet press to be a valuable source of information from which it has been possible to obtain a concrete picture or existing situation", -- sakoma 3-me puslapyje.

V. Vaitiekūnas mato, mai irgi pritaria tai pažiūrai, nes šiam apžvalginiam leidiniui žinias jis semia vien tik iš Kremliaus kontroliuojamos spaudos: "Tiesos", "Komunisto", "Kojau nimo Tiesos", "Narodnoje Chozyaistvo" ir pan. Todėl šis Lietuvos Laisvės Komiteto leidinys savo turiniu ne daug kuo skiriasi nuo okupanto platinamos makulatūros, nes nenusako pavergtos lietuvos tikrosios padėties.

Kaipo pavyzdį imu sanitarinės būklės aprašymą, nupasakotą 109-me puslapyje: "In 1965 occupied Lithuanian disposed of 287 hospitals with 26,000 beds... in 1966 -- 282 hospitals with 29,200 beds..." Pirmaisiais dviem metais ligoninių skaičius buvęs toks pat, tuo tarpu lovų skaičius į metus padidėjo dviem tūkstančiais. Trečiaisiais metais penkios ligoninės kaž kur nubyrėjo, o lovų skaičius dar padidėjo 1,200.

Nesąmonė! Daleiskim, kad ligoninių vidurkis turi 100 lovų. Tąsyk išeitų, kad pokariniame laikotarpyje buvo pastatyta ir įrengta virš 200 naujų ligoninių. Lietuvišku mastu tai būtų didelis šuolis pirmyn, ir Kremliaus valdovai panaudotų tai plačiai propagandai (panašiai kaip su Elektrėnais). Jeigu jie tyli, nespausdina nei naujųjų ligoninių nuotraukų, nei aprašymų, -- reiškia jos nepastatytos, daviniai sufabrikuoti.

Tuo tarpu kai Vliko narys V. Vaitiekūnas drąsiai kalba apie ligoninių statybą svetimiesiems, sveikatos ministeris V. Kleiza savišiemis bijosi tą patį pasakyti, nes paverttiesiems lietuviams būtų aišku, kad kalbama netiesa. "Sveikatos Apsaugoje" (11-1967), apeidamas patylo-

mis po karo pastatytų ligoninių skaičių, dr. V. Kleiza 6-me puslapyje aiškina, kad: "Pokario metais pastatyta ligoninių su 9,120 lovų". Kadangi to paties leidinio 62 puslapyje sakoma, kad: "Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje buvo 77 ligoninės su 8,900 lovų...", tai, sudėjus skaičius, gaunasi 10,000 lovų mažiau negu skelbia Lietuvos Laisvės Komitetas.

Remiantis patikimaisiais daviniais aiškėja, kad per visą valdymo laikotarpį okupantas iš viso pastatė labai nedaug naujų ligoninių. Joms su skaičiuoti pakaktų rankų pirštų. Jis net gi iki šiol nepajėgė pastatyti prie Kauno Universiteto klinikų kairiojo sparno (numatyto odontologinei klinikai), kuris jau prieš karą buvo suprojektuotas ir priderintas prie pastato fasado.

Tiesa, pavergtoje Lietuvoje padidėjo džiovininkų sanatorių skaičius, bet tas nei okupantui, nei kraštui garbės nedaro. Tas tik rodo, kad mūsų gimtoje žemėje džiova plinta. Jungtinėse Amerikos Valstybėse džiovininkų ligoninės bei sanatorijos uždaromos, nes trūksta ligonių.

Ekonmistai sako, kad skaičiai nemeluoja, bet gali meluoti žmogus. Kalbant apie komunistų skelbiamus davinius verta atsiminti, kad jie patys ir jų skaičiai meluoja.

Pažymėtina, kad kitas Vliko narys -- prof. Jonas Puzinas, skaitydamas panašią temą pranešimą paskutiniajame Pasaulio Lietuvių Gydytojų Suvažiavime taip pat naudojo tuos skaičius, kuriuos skelbia V. Vaitiekūnas. Susidaro įspūdis, kad ir Lietuvos Laisvės Komitetas, ir Vliko nariai tvirtai tiki, kad okupuota Lietuva yra nusėta naujomis ligoninėmis ir ligonių lovomis, kas visiškai prieštarauja tikrajai padėčiai.

Pabaigai dar viena mintis: nemalonu skaityti lietuviškai rašytą laišką spausdintą angliškais rašybos ženklais. Lygiai rėžia akį tos aptariamo leidinio vietos, kur vadinami šaltiniai. "Zinija", "Svityrus" ar "Valstieciu laikraštis" originale taip nesivadina.

Dr. V. Paprockas

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

DAR APIE KARTŲ SKIRTUMUS (2)

Kartų skirtumus mūsų išeivijoje itin išsamiai ėmė nagrinėti "Aidai", pradėdami š.m. gegužės mėn. numeryje su rinktais atsakymais, kurių eilę pateikia savo skaitytojams. Atsakymai įvairūs ir įdomūs pagal atsakytųjų amžių. Juose randame logiškų minčių ir visiškų nesąmonių. Būdingas pasiskaidymas S. Barzduko, kurs tarp kitko rašo:

"Tų tipiškų skirtumų yra, bet jie vėl būdingi ne atskiroms kartoms, tik pasiskirstymui pažiūromis. Tokius skirtumus visų pirma kuria prieštaraujančios pažiūros į išeivijos santykius su okupuoto krašto lietuviais. Dešinysis mūsų ekstremizmas eina iki visiškai atsisirbojimo, nesiskirdamas okupanto nuo okupuoto lietuvio. Kairysis komunistinis ekstremizmas eina iki bet kokios žmogiškos savgarbos netekusio padidėjimo ne tik mūsų pačių išgamoms, bet ir Lietuvą pavergusiam bei išnaudojančiam "didžiajam broliui" rusui".

Čia paminėti yra du kraštutinumai, o lietuvių prigimtis paprastai kraštutinumų nemėgsta, todėl tiek vyresnioji tiek jaunoji karta minėtoms kategorijoms daugumoje nepriklauso. Tokių ekstremistų mūsų tarpe yra tik labai maža dalis ir tai tik kairiųjų ekstremistų. Jeigu kas neskliria okupanto nuo okupuoto lietuvio, tai reiškia, kad jis nenori skirti.

Juk su pačiu okupantu mes išeivijoje iki šiol neturėjome jokių kontaktų, o tik su jo pareigūnais lietuviais, kalbančiais okupanto lūpom, visur pavergtą lietuvių lydinčiais. Niekas neprieštarauja pavienių asmenų santykiams su okupuotu lietuviu, jeigu, anot Antano Kučio, "tokuose susitikimuose neduodama svečiams aiškiai suprasti, kas mes esame ir ko mes siekiame. Jau kitas dalykas kai tokiuose pasikalbėjimuose, kartais net svečiams stebintis, imama šaipytis iš mūsų bendrinių org-jų ir jų veikėjų. Jau kitas dalykas, kai su pasityčiojimu vadotojais pravardžiuojami Lietuvai laisvės siekiantieji žmonės. Ir niekas neužginčys, kad tokių reiškinių būna susitikimuose. Čia jau blogai. Su tokiu bendravimu V. Rastenio vadinamas laisvės deguonis tikrai nepatenka Lietuvon... Jei reikėtų ką smerkti, tai tik tokių koncertų organizatorius, kurių darbe jaučiasi ne tiek meilė lietuviškai dainai, kiek mūsų vienybei ir mūsų bendriems siekimams žalingos intencijos... Be reikalo kai kas iš mūsų šūkauja, kad mes neieškome kelių susiartinti su pavergta tauta. Kaltinimų daugiau siai tenka veiksniams, kad jie esą stengiasi mus atskirti nuo Lietuvos. Tai netiesa. VLIKo ar ALTo žmonės jūs galite kaltinti visu kuo: konservatumu, atsilikimu, neišprusimu ir dar kuo

kitu, bet nesakykite, kad jie verčia mus nematyti tautos, atsiriboti nuo jos nelaimių ir nežinoti jos darbo ir aukos laimėjimų. Tai netiesa. Tai jau demagogija. Tai jau kai kieno bandymas statyti išeivių tarpe tvorą, neskaitant su priemonėmis." (A. Kučys, Akiračiai, 18 nr.)

Be to, jis labai teisingai įrodinėja, "kad solistai, mokslininkai, rašytojai ar komunistų partijos veikėjai jokia būdu dar nėra tauta, tai yra tie, kurie ten geriausiai apmokami, privilegijuoti sovietinio elito žmonės, maskvinio establishmento buržua, kad per toki bendravimą dar nepajuntame tikro tautos pulso, neišgirstame jos balso, kad mūsų tarpe yra žmonių grupė, gana energinga, veržli, gerai išmokslinka, kuri skelbia koegzistenciją su totaline valstybe, šiuo atveju su sovietų imperija. Vietoj pastangų prieiti prie bolševikinės sistemos prislėgto inidivido, prie savo tautos brolio -- dabar sovietinės produkcijos vergo, jie siekia bendrauti su establishmento elitu -- partijos, administracijos ir švietimo bei kultūros viršūnėmis. Vietoj drąsaus ir atviro laisvės Lietuvai reikalavimo, jie nugrimzdo į pragmatiskumą, matydami viltį tik tautinėje kultūroje", pabrėžia A. Kučys, žurnalo "Varpo" redaktoriaus.

Tačiau, iš daugelio Aiduose tilpusių atsakymų ne visi mato kartų skirtumus vien bendradarbiavimo klausimu, bet ir kitur. Ilonga Gražytė rašo, kad abi kartos labai panašios, būtent: "Jaunoji karta yra materialistai, nes ieško tik malonumų ir lengvo gyvenimo; vyresnioji karta yra materialistai, nes rūpinasi tik namais ir banko knygutėmis, nori tik saugios, šiltos saugios vietos. Iš esmės abi kartos yra daug daugiau panašios, negu tai nori sau pripažinti, lipinti etiketes lengviau, negu įsivežiūrėti".

Manau, kad daugelis skaitytojų sutiksime su jos išvedžiojimais, nes idealistų yra daug mažiau, kurie pirmojoje vietoje rūpinasi lietuviškais reikalais bei darbais.

Kun. S. Yla tvirtina, kad aštriausi skirtumai yra tik tarp vyresniųjų ir pačių jauniausių dėl mišrių vedybų, rūkymo, alkoholio, narkotikų vartojimo ir kita. Tačiau jaunimui bręstant, jų pažiūros keičiasi ir skirtumai švelnėja ir išsilygina.

Klaidingai galvoja J. Šoliūnas sakydamas, kad "daugiausia įtakos turi kito krašto politinis gyvenimas ir nepaprastas gyvenamosios vietos patikimas (mūsų vyresnioji ateivių karta daugiausia buvo kaimo žmonės, o čia visi pakliuvo miesto katilan)".

Norėtųsi gerb. autorių patikslinti, kad vyresnioji karta nesuvirė miesto katile, nepasime-

tė. Tai daugiau tikty jaunimui priekaištauti. Tie "kaimo" žmonės patekę į miestus nuėjo į fabrikius ne savo profesijose sunkiai dirbti, kad vaikus galėtų išmokslinkti, jiems lengvesnį gyvenimą suteikti, kurie tose lengvose sąlygose augę dabar vyresniuosis bando žeminti, ieško skirtumų, primeta atsilikimą net per tūkstą metų nuo jų, kaip rašo tame pat Aidų numeryje M. Drunga.

Apie tuos skirtumus idomiai pasisako ir Jūratė St. Dirvoje š.m. birželio 12 d. kur ji tarp kitko rašo: "Lietuva dar niekad neturėjo tiek daug ir taip gerai ruošiamų, tarptautinio lygio akademikų. Užsienyje išeitas mokslas daug kuo skiriasi nuo veikiau lokalinio pobūdžio išsilavinimo, kurį kadaise yra gavę tėvai ar seneliai..."

Neabejoju Jūratės aukšto lygio akademiniu išsilavinimu svetur, bet noriu patikslinti, kad nepriklausomos Lietuvos mokyklos bei mokslo institucijos buvo ne kiek ne žemesnio lygio, kaip ir kitos Vakarų Europoje. Tai rodo ir toks kasdieniškas pavyzdys, kad mūsų visi profesionalai, patę į svetimus kraštus turėjo sunkumų tik dėl svetimos kalbos nemokėjimo, o profesijoj buvo puikiai įvertinti ir daugelis greitai laiku sugebėjimais pralenkė tų kraštų net vietos profesionalus ir ėmė jiems vadovauti. O be to, dau-

DR. ANTANUI RUKŠAI 70 METŲ

Tarp Vokietijos lietuvių yra tylių, darbščių žmonių, palikusių pėdsakus vienoje ar kitoje mūsų tautos gyvenimo srityje.

70-tąjį gimtadienį birželio 15 atšventė tylus kultūros, mokslo ir visuomenės darbuotojas dr. Antanas Rukša. Sukaktuvinkas yra gimęs 1900 birželio 15 Žvigoniu vieniemy, Pabaisko valsč., Ukmergės apskr. Pradžios mokslus išėjo Anykščiuose pas privačią mokytoją. 1911 stojo į Ukmergės gimnaziją. Antrajam pasauliniam karui prasidėjus išvyko į Rusiją, kur Rzevo gimnazijoj baigė 6 klases. 1918 grįžo Lietuvon, 1919 stojo savanoriu ir baigė karo mokyklą. 1923 išlaikė brandos egzaminus Panevėžy. 1933 baigė Vytauto Didžiojo universiteto humanitarinių mokslo fakulteto lotynų kalbos lektoriumi, netrukus ir docentu. Vokiečių okupacijos metu buvo švietimo tarėjo pavaduotoju. 1944 atvyko Vokietijon ir nuo 1945 gyvena Augsburgėje.

1946-49 Pabaltijo universitete buvo klasikinės katedros vedėju. Mokytojo Vasario 16 gimnazijoje ir trumpą laiką buvo jos direktoriumi. Prieš išeidamas į pensiją, dirbo pedagoginį darbą vokiečių gimnazijoje.

Dr. A. Rukša yra parašęs keletą mokslinių studijų. Daug rašė Lie-

ŽVILGSNIAI

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

Žmogus kuris įvedė punktualumą geležinkeluose gyvena ir kituose praktiškuose priminiuose.

Per du dešimtmečius, Mussolini ne tik pastatė 1,534 mylias geležinkelio, bet įrengė ir 620 mylių vandens kelių, išvedė 1075 mylias kelių ir pastatė 400 tiltų.

Žinoma, šie atsieikimai lieka dvasinio skurdo šešėlyje. Parlamentas buvo pažabotas; politiniai priešai žudomi.

Italai lengvai užsikrečia nostalgija ir dar greičiau atleidžia. Ir, begaliniai paradai 28 pokariinių vyriausybų, kurių dauguma nepajėgė kovoti net ir su kasdieninėmis krašto vidinėmis problemomis, kažkaip sušvelni no praeities dienas.

"Jei quello būtų čia, taip nebūtų", sako italas įstrigęs automobilių kamšatyje. "Kai lui buvo", skundžiasi apiplėštas, "net ir Mafia klau sė".

Taigi, po dvidešimts penkių metų, gyvenimui vėl grįžus į normalią rutiną, iš vieno taško stebint, pakito daug -- iš kito, nieko.

giausia mūsų jaunimo akademinį išsilavinimą gauna JAV-se, kur tikrai nepasižymi aukštu vispusišku mokslo lygiu, iš eina labai siauri savo srities specialistai, o auklėjimo čia visai nėra.

tuvių enciklopedijai apie graikų ir romėnų kalbas bei literatūras, išvertė Vergilijaus "Eneidę", Bukolikas, Georgikas ir kit. Dabar rašo "Lietuvos universiteto istoriją nuo jo įkūrimo iki antrosios bolševikų okupacijos (1879-1944)" ir "Lietuvos švietimas ir mokslas 1920-40 m."

Sukaktuvinkas nevenge ir visuomeninio bei politinio darbo. Jis buvo renkamas į Vokietijos LB vadovaujamus organus, kaip Tarybą, Valdybą, Garbės Teismą. (inf.)

GAUNAMA DIRVOJE

REZISTENCIJA

ROMANAS

R. SPALIS

• **REZISTENCIJA.** R. Spalis, Romanas. 430 psl. Išleido Viltis. Kaina \$6.00.

• **LITHUANIA 700 YEARS.** Redagavo dr. A. Gerutis. Anglų kalboje. 476 psl. didelio formato. Išleido Lietuvos Nepriklausomybės Fondas. Kaina \$12.00.

KRITERIJOS, KRITIKAI IR KITKAS

Paskutiniuoju metu literatūros klausimais pasisakė eilė žmonių. Jie pasisakė ir idomiai ir kartu gan griežtai. Visų pirma po metų (!) L. Mockūnas atsakė dr. Griniui, kurio "Kriterijai romanui vertinti" tilpo tam pačiam Drauge. Devynioliktojo romano konkurso jūry komisijos pirmininkas A. Kairys išsitarė, kad bet kokia kritika tėra paprasčiausia rašančiojo nuomonė, apspręsta jo pasaulėžiūros, o neretai ir asmeniškų motyvų. J. Gliauda pridėjo kritikos pavadindamas eunu-chais, taigi tokiais tipais, kurie nėra pajėgūs suprasti veikalo. Dar pasirodė viena kita smarki recenzija, taigi pavarario ir vasaros gavi ir romantiška srovė šį kartą sukėlė nemelan cholią, bet kovingus šūkius, kurie, atrodo, tapo mūsų kasdieninė duona.

Prieš metus dr. Grinius prikišo K. Kebliui, kad "Lietuvių literatūroje svetur" jis kai kuriuos romanas iškėlė per aukštai, kitus nuvertino žemiau, negu galima būtų tikėtis. Girdi, Keblys, nustatydamas pagrindinį romano, kaip literatūros žanro kriterijų, iškėlė žmogų, bet būtų klaidinga žmogišką prasmingą būti suvesti į žmogiškąjį individą kaip kad turi tendencijos Keblys. Kriščiūniskai suprastas žmogus susietas su kitomis vertybėmis. Taigi klaidą padaro ir liberaliniai humanistai-individualistai atjungdami žmogų ir nuo visuomenės ir Dievo. Tada žmogaus samprata tampa tuščia, o to nenori matyti Keblys, iškel-damas Škėmos "Baltą Drobulę", patalpindamas ją lietuviško romano pačioje viršūnėje. Dr. Grinius toje viršūnėje norėtų matyti Ramono "Kryžius". Jam irgi neaiški toji Keblio modernumo bei vakarietiškos pažangos sąvoka. Jis linkęs labiau akcentuoti kas gilu, prasminga, originalu.

Į tą ilgą straipsnį atsakė L. Mockūnas gindamas Kebli, teigdamas, kad mūsų romanas, bren-dantis vis iš sodžiaus, nevisai tinkamas atskleisti žmogaus santykius su visuomene ar dvasinėmis vertybėmis. Pasi-kliudamas tomis kriterijomis vargu ar Keblys būtų ką nors radęs įvertinti(!). Keblys pasirinko vertinimo matą -- romano pajėgumą pilnai atskleisti žmogų ryšium su tikrove, kurioje jis gyvena. Girdi, Grinius "Baltą Drobulę" vertina iš giliai realisti-nių-natūralistinių pozicijų, tuo tarpu žmogaus sąmonės kalba pasiekia žymų sugestyvumo laipsnį, priartėdama prie poezijos ir duoda rašytojui išreikšti žmogaus vidinius pergyvenimus įvairiaipuoose kontekstuose.

Gale, jau visai be reikalo, Mockūnas primena Griniui, kad V. Kulboko jis įrikiuotas tarp moralistų, dorovininkų. Tai gi tokiam tenka balan-suoti tarp savo propa-

M. MATEIKA

guojamų universalinių moralinių idealų ir asmeniškų prietarų.

Abudu straipsniai idomūs, verti pakaityti. Tarp kitko jie rodo, kad ateitininkų jaunoji karta jau mažiau drausmin-ga, dr. Girniaus pakal-tinta liberalizmu.

Visų pirma toje visoje byloje krentas į akis tvirtinimas, kad mūsų išeivijos romanas, vis dar brendantis iš sodžiaus, vargu ar tinkamas atskleisti žmogaus santykius su visuomene, su dvasinėmis vertybėmis yra lygiai tokios pat abejotinos vertės, kaip kad ir dr. Griniaus prielaid-a, kad psichopato kentėjimai vargu ar gali praturtinti literatūrą. Abiejų oponentų aiškiai klaidingi teigimai, spėju kilo ne iš nežinojimo ar abejojimo, bet greičiau iš užsispyrimo, ginant savo tezę.

Lygiai į daktaro klausimą, kas yra modernišk-a, Mockus dėsto moderniosios kūrybos, romano ypatumus, tačiau, man at-rodo, kad Grinius juos žinojo. Jis greičiau norėjo pabrėžti, kad literatūroje nieko naujo nėra. Kad jau anksčiau buvo ieškota, mėginta. Tai, kas šiandien šaukiam -- modernu, rytoj jau gali apib-lukti, pasenti. Tuo labiau, kad jau ir dabar pasireiškia reakcija, priešingumas tam modernizmui.

Bet grįžtant prie geriausio romano klausimo, kažkaip liūdna daro-si pagaivojus apie tą tariamą ubagystę mūsų literatūroje, jei pirmas va-karietiškas eksperimentas paklojo ant pečių vis-as mūsų 20 metų pas-tangas!

Teisybė, K. Keblys, remdamasis Šilbajorio autoritetu, tvirtina, kad "Baltoji Drobulė" parink-ta ne dėka savo moderniškumo, bet dėka savo literatūrinių vertybių. Tačiau tiek Mockūnas, tiek Keblys, tiek kiti ižiūri-joje eilę trūkumų ir tenka padaryti nemalonią išvadą, kad lenktynes laimėjo ne geriausias, bet moderniškiausias.

Iš kitos pusės, ar Ramono "Kryžiai", dr. Girniaus siūlomi, apvainikuoja mūsų romaną? Ar Grinius, atmesdamas tas "liberalistines pastangas", nemėgina jas pa-keisti doktrininėmis pas-tangom, atskleidžiant ateistinio liberalizmo, komunizmo ir kriščiūn-ybės santykių proble-mą?

Tenka pripažinti, kad "Kryžių" autorius pastebėjo tą kairiojo sparno neatsparumą komunizmui. Tačiau vyriausio herojaus Kreivėno kairumą nustelbia jo niekšiš-kumas ir, kaip toks, jis nėra tipiškas kairysis. Padėti nepataiso ir jo teisėtas sūnus, nes tai tik ruporas, kuris pasirodo, pasako ir išnyksta.

Jei Kreivėnas nebūtų turėjęs tos politinės rolės, kuria taip žavisi Grinius, veiklas būtų daug laimėjęs. Tuo tarpu jis vargu tinka į pačią viršūnę, nes būtų papildyta ta pati klaida, kuria

daktaras kaltina K. Kebli.

Man atrodo, kad nereikėjo ieškoti, taip vadina-mo, geriausio veikalo, nes neturime tokio, kuris ryškiai pretenduotų į pirmuosius, o tie geresnieji visi turi savo gerbėjų, taigi visų nepatenkinsim. Geriausia išeitis būtų buvusi išskirti autorių, kuris daugiau sia pasitarnavo kurdamas romaną ir čia beabejo pirmenybė tenka J. Gliaudai. Jo romanai įvairūs, idomūs ir lietuviams ir svetims, tarp kurių, atrodo, jis susilaukė pasisekimo.

Idomi ir jo asmenybė. Jis išsiveržė į kūrybos pasaulį kaip tas pamestinukas be draugų, be stambių rėmėjų, ne koks knygų leidėjas, ar redak-cijos narys, taigi toks nereikalingas, nenaudingas žmogus. Jei romanų konkursai būtų vieši, kažin kaip ten būtų buvę su tomis premijomis jam. Tuo tarpu jis lupopremiją po premijos ir gal tik pora jo romanų pralaimėjo varžybas, ir tuos romanas vėliau išleido Barėnas Londonė.

Pradžioje, priešingai nusiteikę, kritikai pasimetė ir vėliau norom norom turėjo pripažinti jam kūrybinę galią. Taigi Gliauda, kaip tas Napoleonas, pats sau uždėjo kūrėjo karūną ant galvos. Žinoma, toji šalto-ka, vėsinanti srovė, turėjo veikti rašytoją ir veikė jo nenaudai. Sil-čiausio sutiktas, jis gal mažiau skubėtų, norėdamas įrodyti savo pranašumą, ir jo romanai būtų dar laimėję, bet dabartis jo ir jis užsipelnę pačios viršūnės.

Kaip minėjau anksčiau, dr. Grinius V. Kulboko įrikiuotas į moralis-tus. Bet ar tas Kulboko suskirstymas į moralis-tus, modernistus ir taip toliau yra vykęs? Mano manymu, jei kur jis prašovė pro šalį, tai kaip tik čia. Kritikai naudinga turėti tam tikras pažiūras, tam tikrus principus ir jų neslėpti. Tai padeda mums suprasti jo išeities tašką, motyvus. Kai kurie kritikai, išvengę moralisto vaid-turi kitą silpnę, linkę girti ar peikti visad tuos pačius autorius. Tai galėtų būti ir natūralu, bet įtartina pasidaro kai pas-tebi tam tikrą ryšį tarpų rašytojų ir kritikų. Taigi greta moralisto lo-giškai turėtų būti ir par-tistas (kuris palaiko savo partijos rašytojus) ir dar eilę kitų istų.

Moralisto vardas šiais laikais nėra malonus. Neveltui ir B. Ral-la Dirvoje per dvi atkar-pas įrodinėjo, kad jis ne-moralistas.

Taigi, jei jau galima būtų skirstyti kritikus į grupes, tai pagal tai, kiek jie pažįsta kritikuo-jamą veiklą, kiek jie yra objektyvūs vertindami kūrinių o ne autorių. Chaosą įneša ne moralis-tų pobūdžio revaliacijos, bet prisitaikymas.

Apie kritikus prabilo ir A. Kairys Draugo devynioliktojo romano konkurso šventėje, puldamas juos. Girdi, jų ne-

sąžiningumas, beatodai-rinis švaistymasis už-gauliais žodžiais, kelia daugiau juoką, negu liū-desį. Kritika tėra paprasčiausia rašančiojo nuomonė.

Kairys paminėjo vieną kraštutinumą, bet už-miršo paminėti ir kitą, gal lygiai kenksmingą, būtent, perdėtą liaupsinimą. Žiūrėk, knyga toks šedevras, lygus garsiems klasikams. Tikru-moje skirtumas toks, kad tuos klasikus gali skaityti keletą kartų, tą šedevrą kartą nugalėjai ir padėjai į spintelę ilsė-tis. Knygos vertę užtik-rina ne tiek draugai ar priešai, bet laikas. Au-torius turi rūpintis, kad laikas būtų jo pusėje.

Vėl A. Kairio tvirtini-mas, kur jis puola slapyvardžiais prisidengusius kritikus, reikalingas didesnio dėmesio. Tenka sutikti, kad jūda-lis atlieka tikrai juodą darbą, mėginami sudirbti nemėgiama rašytoją, bet greta galėjo atsirasti ir tam tikras nuoširdus maištas prieš nenoramalią sąlygą ir tų sąlygų prievarą kriti-kams. Tremtyje tiek rašytojai, kritikai, leidė-jai, redaktoriai suplak-ti į krūvą. Vieni giminės, kiti draugai, tretikaimynai, ketvirtipriklauso nuo penkto malonės ir t.t. Tokios sąly-gos savaime nėra sveikos ir vienas kitas pradėjo dusti nuo jų, panoro išsiveržti nuo tų saity. Panoro parašyti ką dik-tuoja sąžinė, o ne ką verčia ryšiai. Žinoma, tai pavojingas kelias.

Tenka spėti, kad ir taro rašytojų nėra di-delio patikėjimo vienu kitais. Juk vienu metu priklausą Lietuvių Rašytojų Draugijai, galėjo balsuoti už geriausiąmetų knygą. Bet kartą įvyko skandalas. Rinkėjai viešai buvo apkaltinti davę premiją ne už geriausią knygą, bet apdovano jo populiareesnį autorių. Po to padaryta reforma, bet nelabai logiška. Vietoje visumos -- dabar atrinkta dalelė turi rinkimo privilegiją. Jeigu visuma buvo klaidinga, kodėl gi jos dalis turi būti objektyvi ir teisinga, nepasiduodanti pagundoms?

Kodėl visos rašytojų draugijos bijo skaitytojo, bijo jam pavesti tą premijos skirstymą.

Man atrodo, pakiltų susidomėjimas, padidėtų knygų pareikalavimas. Bet, svarbiausia, jei vėl kiltų koks nesusiiprati-mas dėl tų premijų, būtų lengviau apkaltinti "ne nusimananti" skaitytoją, negu savo kurį kolegą. Taigi būtų pašalinta bent viena galimo nesugyvenimo kliūtis, o tų kliūčių, dėl kurių kyla visas erzumas, yra daug. Be-ne didžiausioji nuodėmė yra kai kurių kritikų įkai-bėtas sau neklaidingumas. Vienas kitas pasi-juto esąs literatūros po-piežius, lyg literatūra būtų pagrįsta dogmomis. Antroji, ypatingai dažna literatūros kriti-kų nuodėmė yra silpnas, paviršutinis susipažini-mas su veikalais. Rašyto-jas rašo jį bent porą ir daugiau metų, kritikas perskaito dažnai ant grei-tųjų ir jau drįsta rašyti,

J. GRAUDA

Kam priklauso Vilnius?

Tai nėra šiaip paviršutiniškas klausimas: kam priklauso Vilnius? Į tą geo-politinį klausimą tik dile-tantas lengvai, ir rankanumestiniai atsakys:

-- Kokia nesąmonė! Ir iš kur toks kvailas klausimas? Aišku, kaip diena, Vilnius priklauso Lietuvai ir yra jos amžinoji sostinė.

Paskui jis dėstys jums apie Gedimino sapną, apie Geležinį vilką, apie Lizdeiką ir Gedimino pilį.

Bet visa tai klausimo tyrinėtoją neįtikina. Į tą gyvai-pulsuojantį geo-politinį klausimą galima atsakyti tik po labai gerų pietų, ir būtinai Vilniaus restorane.

Tie labai geri pietūs turi būti suruošti ne šiaip savybėje, tarybinis lietuvis tarybiniam lietuviui ek-vivalentu, bet užsienio žmogui, kuris iš kapitalistinio pasaulio ieško atgaivos socialistinio krašto restorane.

Taip jau nutiko, kad į kultūros ir draugystės ryšiams su užsieniu remti komiteto pietus pataikė visas būncius draugiškų akademikų.

Buvo akivaizdoje Fordhamo universiteto slavis-tas Jaskevičius, amerikinės chirurgų kolegijos profesorius Čepulis, Veneros temperatūros žinovas Kliorė, kompiuterių technikos virtuozas Avižienis.

Pietūs buvo smagūs, ir kas tuo gali abejoti? Juk tai ne kokie nors pietūs kolūkyje "Lenino ke-liu". Pietūs iškelti pačiame Lietuvos sostinės cent-re, plačių langų restorane, ir pro langus matyti Gedimino pilį, ir pilies bokšte plevėsuojanti raudonoji tarybinė vėliava.

Mūsų korespondentas, patyręs apie tuos pietus, ilgadistanciniu kabeliu susirišo su Kultūros ir draugystės komiteto pareigūnu:

-- Kaip baigėsi pietūs? -- paklausė korespondentas.

-- Viskas buvo nedeficitinių vaišių pobūvyje, -- pasakė iš Vilniaus savo specifiniu ir daug-sakančiu sakiniu.

-- Ar pietūs buvo sostinės periferijoje, ar mieste? -- pasiteiravo korespondentas.

-- Pietūs buvo Tarybų sąjungos mieste, Vil-niuje, -- tiksliai atraportavo iš Viniaus.

-- Tarybų sąjungos mieste, Vilniuje? -- pro-vokaciniai pakartojo korespondentas, jau pajutęs, kad sugavo riebią žurnalistinę antį.

-- Kodėl taip nustebote? -- pasakė iš Vilniaus. -- Jeigu jūs atstovai lanko Tarybų Sąjungos univer-sitetą Vilniuje, koks kitas bus ir pats Vilnius?

-- Jūs pučiate mums arabus, -- pasakė kores-podentas. -- Tur būt ir sveikas dar neseniai ati-trūkai nuo pietų stalo.

-- Pripraskite kalbėti akademiškai, -- pasakė iš Vilniaus. -- Savo žodžiams mes turime pagrinda. Štai birželio 2 dienos Tiesos numeris. Klausy-kite: profesorius daktaras Algirdas Avižienis pasa-kė "į Vilnių visada mielau užsuku, kai tik atsiranda galimybė apsilankyti Europoje. Aš ir kiti moks-lininkai išeiviai labai didžiuojamės, gavę tribūną seniausiam Tarybų Sąjungos universitete.

Po nesugaudymo pauzės mūsų koresponden-tas paklausė:

-- Kad tik tam Algirdui Mažajam nepasivaidin-tų Algirdas Didysis.

-- Ką jūs murmate? -- paklausė iš kultūrinių ryšių su užsieniu.

-- Yra padavimas, -- pasakė mūsų korespon-dentas, -- kad belsdamasis į Maskvos vartus Didy-sis kunigaikštis Algirdas rėkė "aš priversiū jus, paršus, pripažinti ir gerbti Lietuvos sostinę Vil-niū!"

-- Kompiuteriai neigia feodalių kunigaikščių vizitus, -- užtikrintai atkirto iš Kultūrinių ryšių.

-- Ne apie kompiuterius kalbu, suriko netekęs kantrybės mūsų korespondentas, -- bet apie žmo-gaus sąžinę ir lietuvišką savigarbą.

Jis trenkė telefono ragą.

tartum studijavęs. Yra ir išimčių. Žinau bent du kritikus, kurie po du kart skaito veikalą, kol pradeda recenziją, bet, kartoju, tai reta mūsų tarpe dorybė ir taip esame įpratę prie to paviršutiniškumo, kad ir nepastebime to.

Slubuoja tarp kritikų ir tam tikras atsakomy-bės jausmas. Prieš eilę metų paklausiau vieno recenzento kodėl jis, da-rydamas geresnių knygų metinę apžvalgą, ne-įtraukė vienos, kurią jis pagyrė man. Atsakęs, kad tada dar nebuvo skai-tęs jos. Vėliau tik jam autorius atsiuntęs. Tai-gi tik dėka to neatsiunti-mo knyga nudardėjo į pasmerktųjų skaičių.

Įtariu, kad ir Keblys nepajėgė perskaityti vi-sų romanų, o pasinau-

dojo senomis recenzi-jomis, kai kur pakarto-damas tas pačias klai-das, nors šiaip daug kur juntasi nauja srovė, min-tis.

Paskutiniu metu suįdo-mino mus ir naujas pra-jovas, kuris, tur būt, tu-ri šaknis praeityje. V. Jonyno recenzijoje apie R. Spalio Rezistenciją krinta į akis neįprastas recenzijos tonas ir kyla klausimas kodėl Jonynas klaidina jaunąją kartą (senoji žino praeitį), mė-gindamas įtikinti ją, kad Lietuvoje nebuvo junta-mas pasipriešinimas ru-sams - komunistams.

Įtartinos Jonyno ir tam tikros užuominos apie gi-lią psichologinę rezis-tenciją. Jei Jonynas turi galvoje kolaborantus, oportunistus -- tai tuš-sų romanų, o pasinau-

(Nukelta į 5 psl.)

KRITERIJOS, KRITIKAI IR KITKAS...

(Atkelta iš 4 psl.)

čios jo pastangos. Tie, kurie ištikimai laikėsi komunistų iki jie pabėgo -- jie ir buvo tik kolaborantai ir oportunistai. Kiti kairieji greit susigaudė ir, nelaukdamo karo, visais būdais, spruko iš jiems siūlomų šiltų vietų.

Paprastai būna svarbus autoriaus ryšys su aprašomuoju laikotarpiu, bet šiuo atveju svarbus ir kritiko, kaip liudininko, kuris paneigė tą pasipriešinimo atmosferą, kuri reiškėsi įvairiais būdais Lietuvoje.

Liet. Enciclopedijoje labai mažai apie Jonyną. Tiek, kad jis Vytautas Aleksandras, mokslas, baigimas. Taigi kokių išvadų nepadarysi, tačiau recenzijos itūzimas rodo, kad prieš mus didesnė tragedija, negu toji, vadinamoji, kritika mėgina gvildinti.

Kai kurie mūsų žymesni kritikai turi gilų individualumą, kuris išskiria juos iš kitų. Pav. Šilbajoris yra kritikas kūrėjas. Dažnai jis tiek nutolsta nuo veikalo, kad jau prasideda jo paties kūryba, mažai turinti ryšio su kalbamuuoju veikalu. Tačiau toji jo kūryba yra įdomi skaityti.

Vėl T. Antanaitis bene daugiausia pažangos padaręs kritikas. Jis vienas iš tų, kuris turi savo nuomonę ir nebijo jos reikšti, nors kartais ir suka prieš bendrą opiniją.

Vėl B. Raila, šio laikraščio žymus bendradarbis, yra kritikas su žurnalistiniu pamušalu. Jis suplaka abu ir kartais pasidarė neaišku. Neseniai jis labai teisingai teigė, kad kūryba yra toks melas, kuris knygos puslapiuose virsta tikrove, bet tame pačiame straipsnyje Raila kritikas virsta Raila žurnalistas, kuriam tiksliai data, faktas, pavardė, preciziškas tikslumas jau turi savo vertę.

Be šitų čia paminėtų turime dar visą eilę žymių ir mažiau žymių kritikų, kuriuos kada prie progos paminėsime. Bet dar būtų įdomu grįžti prie Lankausko novelių rinkinio "Pilkas šviesa", kuria K. Keblys recenzavo.

Keblys pažymi, kad pirmoji novelė gali nuskaibėti nuobodžiai ir neįspūdingai, bet kitaip atrodys ir ta pirmoji perskaičius visą rinkinį, nes, pasirodė, Lankauskas tapo ne mažus paveiksliukus, o didelę drobę. Gale Keblys teigia, kad rašytojas randa pasakyti kažką svarbaus apie nūdienį žmogų ir tai vertingas įnašas. Čia pat Aiduose patalpinta novelė iš to paties rinkinio. Novelė irgi tokia be turinio, šiaip iškarpa iš gyvenimo ir tai tokio padaryto.

Tenka labai suabejoti, ar toji tapoma drobė gali būti didinga, jei ji sudaryta iš netikusių silpnų gabalų. Be to, jau čiasi labai stipri Gom-

KĄ SAKO PIETŲ AMERIKIEČIAI APIE GRANDINĖLĘ

RAŠO DIRVOS KORESPONDENTĖ VENEZUELOJE JŪRATĖ S. DE ROSALES

Eliana Cifuentes

ELIANA CIFUENTES yra televizijos artistė. 1959 metais ji buvo išrinkta Miss Argentina; savo karaliavimo metu ji lankėsi Venezueloje, kur netrukus ištekojo ir pasiliko nuolatiniai gyventi. Jau dešimt metų, kai Ponia Cifuentes su mažesniais ar didesniais protarpiais dirba televizijoje. Jos darbas "Televisora Nacional Canal 5" ekranepasižymi grožio karalienės neįprastu rimtumu. Ji supažindina Venezuelos publiką su vietinėmis ar užsienio teatro programomis. Jos improvizuoti komentarai apie pristatomas dramas, operos, šokių ar koncertų spektaklius parodo nemažą šios gražios moters išsilavinimą.

Ponia Cifuentes labai užimta asmenybė. Šiomis dienomis jai teko pristatyti Venezuelos publikai kito TV kanalo (CVTV Canal 8) tautos šventės progą transliuojamą specialią programą. Kai Dirvos korespondentė lankėsi pas ponus Cifuentes, rado juos besiruošiančius kelionei į Miami. Poniai Elianai buvo pranešta, kad paruoštų dokumentus, nes jai greičiausiai teks transliuoti visai Pietų Amerikai Miss Universe rinkimus. Ji skubėdama ruošė pasus, jaudinosi laukdama Čilės ir Perų televizijų patvirtinimų, bijojo, kad gal kelionė neįvyks dėl lėšų stokos ir t.t. Nežiūrint to, viską atidėjo į šalį ir jaukia, apie valandą laiko kalbėjo apie Grandinėlę, berdama lietuviams nuširdžius komplimentus. (Sužinojęs apie interview, jos vyras nusijuokė: "Na, tai čia jau bus kalbos. Ji bendrai aktyviai dalyvauja savo programose, tačiau šį kartą ji iš viso keletą dienų apie nieką kitą nekalbėjo, kaip tik apie Grandinėlę!"

-- Ponia Cifuentes, papasakokite Dirvos skaitytojams, kaip jums teko ruošti Grandinėlės programai.

-- Grandinėlė buvo mano pirmas susitikimas su lietuviais. Žinau, kad Argentinoje yra nemaža lietuvių kolonija, tačiau iki šiol nei Argentinoje, nei Venezueloje, man asmeniškai su lietuviais susitikti neteko. Reikėjo rimtai pasiruošti, daug ką sužinoti. Daug pagelbėjo gerai suredaguota, gana išsami ir gražiai atspausdinta spektaklio programa, paikalbėjimai su Grandinėlės dalyviais ir t.t.

browicz įtaka, taigi ir originalumo stoka. Tačiau, nežiūrint to, Keblys pajėgė surasti ir šiltą žodį ir vertę. Jei tai būtų parašyta ne Lankausko, o kokio tremtyje esančio, ar Keblys irgi dėtų tiek daug pastangų mėgindamas rasti tokią gražų įvertinimą? Tikėkime, kad būtų...

Prieš spektaklį buvo kiek susijaudinimo, nes operatoriai bijojo, kad teatro apšvietimas bus per silpnas ir netiks filmavimui. Viskas laimingai pasibaigė, -- buvopadarinti keli pritaikymai ir filmu išėjo geras.

Grandinėlės artistus publikai pristatyti buvo nesunku. Patys šokėjai yra puikūs lietuvių tautos ambasadoriai ir jų išvaizda pasako tiek pat kiek ir žodžiai. Jų grožis, aukštas ūgis, skaisčius veidai sudarė sveikos, fizinio ir moralinio tobulumo pasižymintį, tautos vaizdą. Pats faktas, kad jie neprofesionalai, veikė labai teigiamai. Kai apmačiau kaip jie yra susišokę, pajutau didelę pagarbą tiems jauniems artistams, kurie pajėgė išlaikyti savo tėvų palikimą, jį mylėti, gerbti ir jam paaukoti savo laiką ir jėgas.

-- Publika jau įprato, kad jūsų programos visada išlaiko aukšto kokybės reikalavimus. Jūsų veidas ir balsas ekrane yra lyg garantija, kad programa bus gera. Kaip jūs įvertinate Grandinėlės programą bendrame jūsų transliacijų skaičiuje?

-- Aš niekad negalvočiau apie savo darbą iš šio taško, bet jūsų pastaba man yra be galo maloni. Grandinėlės pasirodymą galiu apibūdinti dviem žodžiais: "exce-lente, maravilloso". Šis spektaklis ryškiai išsiskyrė savo originalumu, ir jį pristatyti Venezuelos publikai man buvo tuo maloniau, kad aš pati jūsų šokiais buvau sužavėta.

-- Kas jums daugiausia patiko ir kas atrodė kritikuotina?

-- Atsakysiu trumpai: patiko man viskas. Specifiniai turėčiau pabrėžti vestuvinius šokius ir daug gyvumo įnešusį, gerai atliktą piršlio asmenį. Klumpių šokiai mums yra neįprasti ir tuo pačiu įdomūs. Klumpių su mainymo detalė buvo skaistus jaunatviško tyrumo bruožas, kuris šiandieniniame gyvenime

Grandinėlės šokėjai Medelino priemiestyje.

Grandinėlės šokėjai Valencijoje prie nepriklausomybės paminklo. J. Carlos nuotrauka

me ir teatre retai bežautentiškumas. Jei šokėjams yra būtina dėl vienokių ar kitokių priežasčių taikytis prie sceninio meno reikalavimų, tai turi būti atlikta labai atsargiai, tam kad šokiai nebūtų iškraipyti ar sužaloti. Šiuo atveju geras pavyzdys yra Venezuelos šokėja Yolanda Moreno. Ji pajėgė pritaikyti liaudies šokius scenai ir drauge išlaikyti autentišką Venezuelos šokių dvasią. Jos šokėjų grupė susidaro iš gerai treniruotų profesionalų, kurie sąžiningai atsiduoda tautinio meno studijoms.

Man atrodo, kad Grandinėlė šį sunkų uždavinį išsprendė labai teigiamai: teatro techniką jie naudojo tik kaip priemonę tam, kad išryškinti būdingus jūsų šokius.

Kritikos neturiu jokios. Spektaklis buvo visusiškai geras.

-- Ką jūs galite pasakyti apie dainas?

-- Į programą įtrauktos dainos buvo labai savotiškos, drauge ir liūdnos ir linksmos. Jūsų dainų muzika mums yra neįprasta ir neišsilavinusiai publikai ji yra sunkiai prieinama. Tačiau aš neabejoju, kad žmonės su muzikiniu išsilavinimu dainomis susidomėjo. Mums šios dainos yra muzikinė naujiena.

-- Ko, jūsų manymu, Venezuelos publika reikalauja iš folklorinio spektaklio?

-- Pirmas ir pagrindinis reikalavimas yra

me ir teatre retai bežautentiškumas. Jei šokėjams yra būtina dėl vienokių ar kitokių priežasčių taikytis prie sceninio meno reikalavimų, tai turi būti atlikta labai atsargiai, tam kad šokiai nebūtų iškraipyti ar sužaloti. Šiuo atveju geras pavyzdys yra Venezuelos šokėja Yolanda Moreno. Ji pajėgė pritaikyti liaudies šokius scenai ir drauge išlaikyti autentišką Venezuelos šokių dvasią. Jos šokėjų grupė susidaro iš gerai treniruotų profesionalų, kurie sąžiningai atsiduoda tautinio meno studijoms.

Man atrodo, kad Grandinėlė šį sunkų uždavinį išsprendė labai teigiamai: teatro techniką jie naudojo tik kaip priemonę tam, kad išryškinti būdingus jūsų šokius.

-- Ar, jūsų nuomone, Grandinėlė turėtų tapti profesionalų trupe?

-- Sprendžiant iš Grandinėlės šokėjų techniško pasiruošimo, aš neabejoju, kad iš jų galėtų išeiti geri profesionalai. Tačiau turiu pasakyti, kad tapus profesionalais jiems gresia sauso, mechaniško šokių išpildymo pavojus. Dabar gi, Grandinėlės neprofesionališkumas eina jų naudai. Būdami mėgėjais, šokėjai lengviau pajėgia perduoti žiūrovams savo jausmus ir nestandartizuotą vidinį gyvenimo džiaugsmą. Užsimezga tiesioginis kontaktas tarp scenos ir žiūrovų.

-- Kalbėdama apie Grandinėlę televizijoje, jūs pabrėžėte, kad lietuviai nėra slavų kilmės.

-- Ši pastaba buvo reikalinga. Pietų amerikiečiui yra labai sunku išskirti atskirą Europos kultūrų pasireiškimus. Panašus fenomenas atsi-randa kuomet europiečiai mato Pietų Amerikos šokius. Mums pavyzdžiui atrodo, kad tarp Venezuelos ir Čilės šokių nėra jokio panašumo, tuo tarpu europiečiams visi P. Amerikos šokiai išrodo panašūs.

J. Carlos nuotrauka

(Nukelta į 6 psl.)

JAUNŲJŲ KŪRYBA

Daug kartų, būdamas mokytoju ar eidamas vedėjo pareigas, esu dalyvavęs Sv. Kazimiero lituanistinės mokyklos keliamuosiuose ir baigiamuosiuose egzaminuose. Nenutrūkiau nuo mokyklos, nei nuo joje vykdomų egzaminų ir tada, kai kasdieninis darbas privertė iš mokyklos pasitraukti: čia vis kartais tekdavo juose atstovauti LB-nei.

Kai šį pavasarį mokyklos vadovybė pakvietė į baigiamuosius egzaminus kaip apygardos švietimo vadovą, nuosirdžiai nudžiugau: vėl pasijutau, kad esu mokytojas. O mokytojas negali nesidžiaugti, su sidurdamas su mokykla ir mokiniiais, kuriems jis yra skyręs visą savo gyvenimą. Ypač mieliai nuteikė tai, kad turėjau progos pasidžiaugti mokinių pasiektais rezultatais -- lituanistinių dalykų mokėjimu: lietuvių kalbos ir literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos.

Šiuo kartu čia tenorėčiau kiek sustoti tik prie lietuvių kalbos ir literatūros egzaminų. Lengvi jie nebuvo: be gramatikos, kad ir kiek sutrauktai, visa lietuvių literatūra, pradedant bendraisiais tautosakos bruožais ir baigiant naujausios tremties literatūros apžvalga. Pažymėtina ir tai, kad kiekvienas laikas egzaminus turėjo atmintinai pasakyti Maironio, Sruogos, Brazdžionio ir kt. eilėraštį, kuris tekdavo pagal loterijos bilietą. O jų, eilėraščių buvo šeši -- tiek, kiek buvo egzaminus laikanti mokiniai.

Tačiau svarbiausia -- rašomieji darbai: gana sunkus diktantas, kuris vieno mokinio buvo parašytas be jokios klaidos, o trijų -- tepadarant dvi klaidas, ir rašiniai. Rašinių temos pasirinktinai buvo duotos dvi: 1. Liūdnamis Jono Biliūno kūrybos pasaulis ir 2. Lietuva mano svajonėse.

Besigėrėdamas kai kuriais rašinėliais, jų kalbos taisyklingumu ir turiniu, kreipiausi į dėstytoją, siūlydamas keletą jų paskelbti mūsų spaudoje. Sutikus ir dėstytojų, ir mokyklos vadovybei, ir, žinoma, patiems autoriams, čia spausdinami trys rašinėliai: vienas, parašytas literatūrine, kiti du -- laisvesniaja tema.

Juozas Žilionis

LIETUVA MANO SVAJONĖSE

Rita Balytė

Vakaras. Didelė raudona saulė, įkaitusi nuo sunkaus dienos darbo, lėtai leidžiasi į šaltą, gaivinantį ežerą.

Aš, atsisėdusi ant akmens, girdžiu, kaip mano tėveliai šnekučiuojasi. Suprantu, kad jie kalba apie Lietuvą.

Žiūriu į ežero bangas, į ritmišką jų siūbavimą ir, rodos, jaučiu, kad ir mane jos supa, siūbuoja ir neša. Neša, neša labai toli, per jūras maršas... Ir po ilgos kelionės, vis švelniai tebesupdamos, užneša mane ant kranto ir palieka.

Kaip pusiau išbudusi iš sapno, matau vaikus, žaidžiančius pakrantėje prie sviedinuko, ir girdžiu jų krykštavimą. Juntu maloniai dvelkiantį vėjelį ir žinau, kad toks gali būti tik nuo Baltijos jūros. Ir suprantu, kur mane ežero bangos atnešė.

Vaikai, berniukai ir mergaitės, nustoja žaisti ir susėdę tyliai dainuoja:

Ramios, malonios, va saros naktys, medžio užmigęs nejudą lapas...

Aš, apimta vakaro ramybės ir pažįstamos dainos nuotaikos, nesu silaikau ir jiems prita-

riu:

Viskas nutilo, viskas nurimo; vienos tik žvaigždės mirkčioja, dega...

Ir man taip suspaudžia širdį, kai pajuntu, kad tai tėra tik mano svajonė, kad tuoj tuoj tas Baltijos krantas išnyks... O aš noriu dar tiek daug pamatyti, dar tiek daug vaikams papasakoti...

-- Rūtele, gal jau eisime namo? -- išgirstu motinos balsą.

-- Tuojau, mama! -- sakau aš ir, dar tebeniūnuodama tą dainą, atsikeliu nuo akmens.

Rita Balytė

Bronius Kazėnas

Buvo jau vėlu. Aš su savo tėveliu išėjau pasivaikščioti.

Nuėję prie ežero, atsisėdome po medžiu ir žiūrėjome, kaip didelė raudona saulė skęsta van deny.

-- Gražu, -- sakau aš.

-- Taip, -- pritaria mano tėvelis. -- Bet Lietuvoj daug gražiau. Daug būdavo gražiau... Atsimenu, kai buvau jaunas, kiekvieną dieną eidavome su Ignu prie mažo ežerėlio. Ten mes dūkdavome, maudydavomės ir žuvaudavome kartu. O kaip gera būdavo Lietuvoje!...

Jis dar vis kalbėjo,

pasakojo, bet aš jau nieko negirdėjau. Mano mintys nuklydo kitur. Jos skrido per Atlantą, per Baltijos jūrą, kol pasiekė Lietuvą.

Dabar mačiau aš tuos gražiuosius ir tyruosius Lietuvos ežerus, kuriuos mano tėvelis taip mylėjo. Mačiau didingą Nemuną, kuris darė labai didelį įspūdį mūsų poetams ir rašytojams -- Maironiui, Krėvei ir kitiems.

Savo svajonėse mačiau žaidžiančių jaunimą, girdėjau lietuviškas dainas, aidinčias žaliuojančiuose laukuose ir pievose.

-- ... Bet, -- pertraukė mano svajones tėvelis, -- Lietuva dabar rusų užimta. Ji dabar netokia didelė, kaip buvo Mindaugo, Gedimino ir Vytauto laikais. Tada ji siekė Juodosios jūros krantus...

Ir vėl mano mintys nuklydo tolyn. Šiuo kartu jos pasiekė 1251 metus, ir aš pamačiau pirmąją Lietuvos karalių Mindaugą, didįjį kunigaikštį Gediminą, jo sapnuotą geležinį vilką ir statomą garų miestą -- Vilnių. Mačiau ir jo sūnus -- Kęstutį, Algirdą, Jaunutį -- bei jų kovas su kryžiuočiais.

Galvojau apie spaudos draudimo laikus. Pro akis praėjo Valančius, Kudirka, Basanavičius ir garsusis knygnešys Bielinis... Kiek daug jie visi dirbo, rašė, kovojo, kad lietuviai neužmirštų gražiojo gimtojo savo žodžio.

1918 metai. Narsios savanorių kovos ir Lietuva laisva. Tik ir vėl,

LIŪDNAS JONO BILIŪNO KŪRYBOS PASAULIS

Kai perskaičiau Jono Biliūno "Liūdnamis" pasaką, man susidarė įspūdis, kad ir jo gyvenimas turėjo būti liūdnas. Nežinau, gal kartais J. Biliūnas ir nesijautė esąs šiame gyvenime nereikalingas, tačiau ši tema -- nereikalingumo -- yra ryškioji jo kūryboje.

Novelėje "Brisiaus galas" Jonas Biliūnas vaizduoja šunį Brisį, kuris buvo visų labai mylimas, kol buvo jaunas, o senatvėje pasidarė niekam nereikalingas.

Senatvė Brisui -- didelė ir sunki našta. Jis jau nebeturį jėgų nei žaisti su vaikais, nei eiti su šeiminku medžioti. Jausdamasis niekam nereikalingas, ištisas dienas jis guli ant spalvių krūvos ar pirkios kampe ir svajoja apie savo jaunystę. Ir kokie malonūs jo prisiminimai!... Girdi -- jį šaukia šeiminkas ir, užsidėjęs šautuvą ant peties, eina įpagirį. Nejaugi jį vedasi medžioti? -- pamano Brisius. Ne, ne! Negali būti! Senas Brisius jau niekam nereikalingas, ir šeiminkas, jį nušovęs, palieka pagirye.

Ta pati nereikalingumo tema yra ir novelėje "Kliudžiau". Pasakotojas -- jaunas "medžiotojas", išėjęs su lanku ir strėlėmis į laukus, randa liesą ir gailiai miančią katytę. Matyti, kad ir ji buvo niekam

Grandinėlės šokėjų su Lietuvos atstovu Siručiu Kolumbijoje.

J. Carlos nuotrauka

KĄ SAKO PIETŲ AMERIKIEČIAI...

(Atkelta iš 5 psl.)

Regint Rytų Europos šokių, P. amerikiečiui automatiškai yra įspūdis, kad mato slaviškus šokių -- jam yra sunku apsiprasti su mintimi, kad Rytų Europoje vystėsi labai įvairios kilmės kultūros.

Kokia lietuvių meno šaka galėtų būti labiausiai suprantama Venzuelos publikai?

-- Tolumų tautų susipažinimas yra svarbus modernaus pasaulio uždavinys. Grandinėlė ši darbą puikiai atlieka -- pamatęs Grandinėlės spektaklį, žiūrovas automatiškai susidomi Lietuva ir nori daugiau apie ją sužinoti.

Man atrodo, kad norint užmegsti pirmą pažintį, iš visų meno šakų tinkamiausia yra liaudies šokiai. Tautiniai šokiai yra labiausiai prieinama forma plačiai publikai -- muzika, tapyba reikalauja tam tikro pasiruošimo, tuo tarpu liaudies šokių suprantama visi be išimties, koks bebūtų jų išsilavinimo lygis. Iš kitos pusės jų šokiai aprėpia visą eilę kitų davinų, kurie mums padeda susidaryti platesnį vaizdą apie Lietuvą. Šokėjų išvaizda mums nurodo jų rasišius bruožus. Rūbai parodo ne tik aprangą, bet ir duoda mums pajusti visą jų gamybos procesą, supažindina su senoviška namine pramone. Instrumentinis akompanimentas nurodo mums, ko kokia yra jų muzika. Šokiuose išryškėja jų kaimo buitis (malūnas, klumpės, kubilas) ir tautos papročiai (vestuvės, piršlys). Mūsų dėmesį atkreipia net tokios detalės kaip šukuosena ar

mandagus apsiėjimas (kepurinė, Sadutė). Norint supažindinti tautas, šokis, ir ypatingai Grandinėlės šokiai, yra pati tinkamiausia priemonė.

-- Prieš užbaigiant, gal norite ką nors pasakyti Grandinėlės šokėjams?

-- Turiu jiems daug ką pasakyti. Man padarė didelį įspūdį jų atsidavimas ir entuziazmas Dabartiniais laikais, kai yra tiek pramogų jaunimui, yra nuostabu pamatyti studentus kurie atsisako visokių pasilinksminimų ir savo noru pašvenčia visą laisvą laiką sunkiam, disciplinuotam darbui. Prieš spektaklį, aš vieno šokėjo paklausiau, kaip jis spėja drauge mokytis ir šokti. Jis man atsakė, kad iš tiesų, jam reikia daug ko atsisakyti, tačiau jis to visai nesigailo ir jeigu reikėtų, jis viską noriai iš naujo darytų. Drauge su jaunimu, reikia sveikinti ir vadovus, kurie sugebėjo taip teigiamai nukreipti šią jaunatvės energiją.

Žinodama kiek daug darbo reikia padėti tam, kad pasiekti tokį tobulumą liaudies šokuose, ko koki yra pasiekusi Grandinėlė, aš visų pirma noriu pasakyti Grandinėlės dalyviams, kad jų paaukotas laikas yra vertinga dovana ir saviems ir svetimiems. Todėl aš ir noriu jiems padėkoti už jų didžiadiškosumą. Grandinėlės jaunimas mane giliai sujaudino. Tai yra retai užtinkamas pavyzdys kitų kraštų jaunimui.

Skaityk ir platink DIRVĄ

Marytė Ežerskytė

nereikalinga ir namuose jai vietos jau nebuvo. Ir "medžiotojas", įtėmęs lanką, perveria sulysusį ir niekam nereikalingą jos kūną strėle. Nereikalingumo tema yra ir žymiausiame Jono Biliūno kūrinyje -- "Liūdnoje pasakoje". Juozapota, kaip ir Brisius savo jaunystėje, kaip gal būt kitados ir katytė, buvo laiminga savo jaunystėje. Ji mylėjo savo vyrą Petrą ir jo karštai buvo mylima. Abu buvo laimingi ir džiaugėsi gyvenimu.

Pagaliau Petras, niekam nieko nesakęs, vieną naktį išvyksta iš namų ir dalyvauja 1863 metų sukilime. Juozapota, nesulaukusi Petro, išsina jo ieškoti, vis klausinėdama. Ji ateina į vieną miestą, kur randa savo vyro lavoną... Ir pati išsina iš proto.

(Nukelta į 7 psl.)

Su Lietuvos atstovu Kolumbijoje Siručiu (vidury) L. Sagys ir sol. A. Stempužienė.

J. Carlos nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• K. S. Karpius, už nuopelnus žurnalistikoje, 75 metų amžiaus sukakties proga pakeltas Lietuvių žurnalistų Sąjungos garbės nariu. Praeitą šeštadienį pasveikinti pas jį susirinko artimų bičiulių būrelis: Garmai, Laikūnai, Kudukai, Knistautai, Stuogiai ir V. Gedgaudas.

Plataus masto K. S. Karpiaus pagerbimas ruošiamas rugsėjo 26 d. šv. Jurgio parapijos salėje.

• Skautų vadovų pasitarimas Clevelande įvyko liepos 14 d. pas s. Slabokiene. Dalyvavo N. Kersnauskaitė, D. Orantaitė, S. Knistautienė, S. Gedgaudienė, R. Tatarūnienė, L. Slabokiene, V. Meilus, P. Karalius ir D. Kižys. Aptarus bendrus reikalus, nuspręsta suruošti iškylą — gegužinę rugpjūčio 30 d.

• Lietuvių Piliėčių Klubo tradicinė metinė gegužinė įvyks rugpjūčio 9 d.

• Lietuvių Respublikonų Klubo nariai liepos 26 d., sekmadienį, 3 val. po pietų renkasi Premeneckų sodybon, 2834 Clark Parkway, Westlake, į smagų pikniką, kuriame pagerbs Lietuvių Respublikonų klubo spaudos atstovą, Kazį S. Karpių, sulaukus 75 metų.

Dėl informacijų skambinkit: R. Premeneckienei 871-4186, J. Budrienei 238-4337, S. Knistautienei 481-5377.

• ALT S-gos Clevelando skyriaus gegužinė įvyks rugpjūčio 23 d. Vlado Dauto sodyboje, 2971 Bishop road.

• Globe Parcel Service, Inc. Clevelando skyrius, dėl atostogų bus uždarytas nuo liepos mėn. 4 dienos iki liepos mėn. 28 dienos.

787 E. 185 St.
Cleveland, Ohio 44119
Tel. 486-1836

• Išnuomojamas butas 5 kamb. viršuj. šv. Jurgio parapijos rajone.

Skambinti UT 1-5080.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

LIŪDNAS JONO BILIŪNO...

(Atkelta iš 6 psl.)

Juoza potos veide giliai iširėžia jos kentėjimai, o mintys telieka klausimas, su kuriuo ji išėjo iš namų, ieškodama savo vyro:

-- Ar nežinai tamsta, kur mano Petriukas?

-- Savo veido išraiška ir vis tais pačiais klausimais sukelia neįtikėtiną nuotaiką ir siaubą, kam ji dabar reikalinga?

Visuose šiuose ir kai kuriuose kituose Jono Biliūno kūrinėliuose atsiskleidžia gilus liūdesys, kylantis iš nereikalingumo. O už jo nujaučiamas ir pagrindinis veikėjas -- mirtis.

Marytė Ežerskytė

Grandinėlės pagerbimo pietuose prie garbės stalo sėdi: LB apyl. pirmininkai F. Eidimtas, V. Čyvas, PLB pirm. S. Barzdukas, inž. R. Kudukis, šerifo pavaduotojas Crawford, Aleksandra ir Liudas Sagiai, K.S. Karpius ir kleb. kun. J. Angelaitis.

V. Kizlaičio nuotrauka

PAGERBĖ GRANDINĖLĘ

Sekmadienį -- liepos 19 d. Clevelando LB I ir II apyl. valdybos surengė Naujosios parapijos salėje pietus pagerbti grįžusiems iš sėkmingų koncertų Kolumbijoje ir Venezueloje Grandinėlės šokėjams-joms ir ork. dalyviams. Į pagerbimo pietus atsilankė PLB pirm. St. Barzdukas, visi Grandinėlės nariai ir vadovai, jų tėvai ir gausus būrys jaunimo bei visuomenės, viso per 280 asmenų. Iš amerikiečių atsilankė Cuyahoga apskr. šerifo pavad. kap. Crawford ir Cleveland Plain Dealer koresp. Jane Scott, dalyvavusi išvykoje su Grandinėle.

Pietus pradėjo LB I apyl. pirm. F. Eidimtas padėkodamas Grandinėlės vadovams ir nariams už labai gražų lietuvių tautos ir Clevelando lietuvių reprezentavimą Pietų Amerikoje ir pakviesdamas programai vadovauti inž. R. Kudukį. Pietus pradėdant klebonas J. Angelaitis sukalbėjo malda.

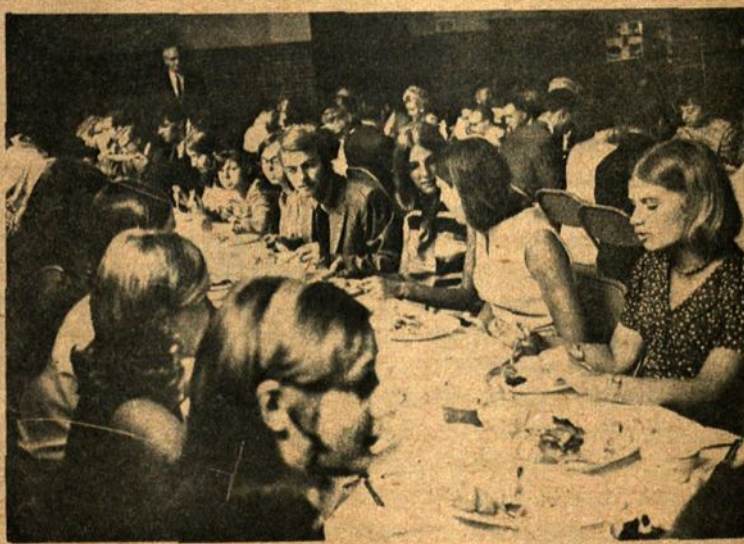
Pavalgius, inž. R. Kudukis perskaitė raštu gautus sveikinimus iš Valdo Adamkaus, Lietuvių Fronto Bičiulių Clevelando skyriaus (sudov. vanų čekių) ir JAV LB centro v-bos pirm. inž. Nainio. Žodžiu sveikino PLB pirm. St. Barzdu-

ka ir telefonu Cuyahoga apskr. mokesčių inspektorius Ralph Perk. O. Jokubaitienė pristatė rengėjų komisiją, kurią sudarė Aukštuolis, V. Čyvas, O. Jokubaitienė ir Liet. Klubo pirm. Malskis, ir pakvietė PLB pirm. St. Barzduką išeiti padėkos lankstus visiems Grandinėlės šokėjams-joms bei orkestro dalyviams. A.L. Pil. Klubo pirm. Malskis Grandinėlės tėvų vardu išeitė dovaną Aleksandrai ir Liudui Sagiams, o Grandinėlei išeitė dovaną Lietuvių Klubo vardu. Eglė Giedraitytė Grandinėlės vardu padėkojo Grandinėlės vadovams ir svečiams.

Pabaigai Grandinėlės vadovas Liudas Sagys padarė paskutinio meto Grandinėlės veiklos ir kelionės po Kolumbiją ir Venezuelą apžvalgą ir padėkojo pavieniams asmenims ir organizacijoms parėmusioms šią Grandinėlės kelionę.

Dar Grandinėlės pasveikino K.S. Karpius, o V. Čyvas padėkojo visiems taip gausiai atsilankiusiems į šį pobūvį.

Inž. R. Kudukis parodė skaidrėmis Grandinėlės lankytąsias vietas. Be to, buvo iškabin-ta visuomenei susipažinti gausus skaičius J. Garlos darytų nuotraukų iš Grandinėlės kelionės ir

Grandinėlės dalyviai jiems suruošame pagerbime.

V. Kizlaičio nuotrauka

koncertų, spaudos atsiliepimai ir net kai kurie plakatai. (vk)

SVETIMIEJI "TVARKO" PARAPIJOS REIKALUS

Liepos 17 dienos Clevelando vyskupijos savaitraštis "The Catholic Universe Bulletin" straipsnelyje "Šv. Jurgio mokykla uždaro savo duris", trumpai aprašo mokyklos istoriją. Įsteigta 1901 metais, ji 17 metų buvo tvarkoma pasauliečių; 1918 metais pavesta Notre Dame seserims ir 1932 m. lietuviams seselėms prancišketėms. Tačiau pats įdomiausias sakiny yra: "Šv. Jurgio parapija mokyklos patalpas pavers religinio auklėjimo centrą suaugusiems bei vaikams".

Tas reiškia, kad savaitgaliais mokykloje rinksis kitų tautybių ir rasių žmonės.

Teko patirti, kad šis patvarkymas padarytas ne kleb. kun. B. Ivanausko, kuris nori išlaikyti bažnyčią lietuvišką, bet be jo ir parapijiečių žinios, vyskupo ir miesto švietimo tarybos nutarimu.

Tai dar vienas pavyzdys, kaip lietuvių parapiją pradeda tvarkyti svetimieji, prie jos įkūrimo nė piršto nepridėję.

Ir tai daroma, kai parapija šiemet ruošiasi švesti deimantinį jubiliejų. (r)

WANTED AT ONCE
SEWING MACHINE OPERATORS
Experienced preferred, will accept trainees.
Steady hourly rate.
Apply in person
Next to 117 Rapid Station
CHALFANT SEWING FABRICATORS
11525 MADISON AVE.
CLEVELAND, OHIO
An Equal Opportunity Employer (45-54)

KVIEČIAME Į TALKĄ!

Lietuvių Enciklopedijos leidykla išleidusi eilę vertingų ir kaizin ar bepakartojamų leidinių, iš naujo sutelkę jėgas prie ENCYCLOPEDIA LITUANICA, kurios bus 6 tomai. I-sis tomas yra jau išleistas. Maloniai kviečiame į talką ją užsiplanuojant.

Clevelando prenumeratas priima: Juozas Stempuzis, p. Balio Gaidžiūno krautuvėje ir Dirvos administracijoje.

Iš anksčiau išleistų leidinių dar turime:

1. Lietuvių Enciklopedija — 36 tomai
2. Vinco Krėvės Raštai — 6 tomai
3. Mūsų Lietuvą — 4 tomai.

Tai yra vertingos dovanos bet kuria proga. Jų kainos yra žemos, leidžiant dabar kaštuotų beveik dvigubai. Nedelsiant užsisakykite, nes atsargos yra nedidelės.

Adresas: Juozas Kapočius, 361 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127, USA. Tel.: Leidyklos — (617) 268-7730, namų (617) 282-2759.

PARDUODAMAS namas Euclide prie 185 gatvės. 5 1/2 kamb. vienos šeimos, 2 miegamieji, dvigubas garažas, už dara veranda.

ANTHONY J. PIRC
Broker

RE 1-9379 KE 1-4347

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue **936 East 185th Street**
361-1763 **531-7770**

MŪSŲ PRAEITIES BEIEŠKANT

"MŪSŲ PRAEITIES BEIEŠKANT" Česlovo Gedgaudo knyga jau paruošta spaudai.

Kaip žinote iš Dirvoje spausdintų ištraukų šioje knygoje iškeliama giliausia Baltų praeitis visai naujoje švietimo, pasirėmus vėliausiais šaltiniais. Pažangos amžiuje negalime tenkintis svetimos propagandos dažnai sužalota mūsų istorija bei pro-istorė. Turime bešališkai paskelbti oficialius dokumentus ir naujausius archeologinius radinius, kurie tą mūsų praeitį garbingai nušviečia.

Knygoje medžiagos trigubai daugiau, negu buvo spausdinta Dirvoje. Be to, atskleidžiama nepertraukiama mūsų istorinė raida nuo Kristaus laikų ligi Mindaugo, kurios dar niekas nėra paskelbęs. Plačiai aprašoma senovės Baltų tikyba ir aukšta kultūra, duodama daugiau 70 iliustracijų bei žemėlapių. Negailėta pastangų, kad gražiai įrišta didelio formato vertinga knyga 400 psl. puoštų kiekvieno lietuvių biblioteką.

Tie praeities klausimai savo naujumu ir netikėtumu turės sukelti kontraversijų. Diskusijoms bus progos knygai pasirodžius, — kiekvienas mūsų galėsime apsispręsti knyga perskaite, nes duodami faktai paremti moksliniais šaltiniais, kurių sąrašas patiekiamas knygos pabaigoje (apie 150 veikalų).

Iš anksto suteikta Jūsų parama yra būtina, kad knygos leidėjams nuimtų nuo pečių rizikos našta. Todėl prašome Jus prisidėti prie visai lietuvių tautai naudingo žygio savo įnašu:

- \$500.00 ir daugiau — Mecenato vardu;
- \$100.00 ir daugiau — Rėmėjo;
- \$15.00 — Prenumeratoriaus.

Mecenatų bei rėmėjų sąrašas bus atspausdintas knygos pabaigoje. Čekių ar perlaidas prašome adresuoti: "Gedgaudo knygos Talkai" ir siųsti komiteto išdėdinkui J. Kutrai: 1011 — 19 St., Santa Monica, Calif. 90403.

Reiškiame Jums gilią pagarbą ir iš anksto dėkojame.

KOMITETAS:

Alena Devenienė, Stasė Pautienienė, Juozas Balčiūnas-Švaistas, Jonas Kutra, Algirdas Budreckas.

— (I Š K I R P T I) —

Komiteto išdėdinkui J. Kutrai,
1011 — 19 Street,
Santa Monica, Calif. 90403

Siunčiu Č. Gedgaudo istorinei knygai "Mūsų praeities beieškant" išleisti dol.

Mano adresas:

Data

Parašas

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ATOSTOGAUJA ALT S-GOS PIRMININKAS

Teodoras Blinstrubas ir ponia išvyko dviem savaitėm atostogų. Žada lankytis Amerikos vakaruose. Atostogų metu ALT S-gos pirmininką T. Blinstrubą pavaduos vicepirmininkas inž. V. Mažeika.

KVIEČIAME Į NEOLITUANŲ STOVYKLĄ

LST Korp! Neo-Lithuania stovykla š. m. įvyks nuo rugpjūčio 30 iki rugsėjo 6 d.

Stovykla vyks gražioje Blue Water Manor, Diamond Point, N. Y. 12824, vasarvietėje.

Norintieji vykti į stovyklą registruojasi ir sumoka \$10.00 užstatą (kuris vėliau bus priskaitytas prie stovyklos mokesčio) pas Bronių Kasakaitį — 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-7707.

L.S.T. Korp!
Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba

• Milda Lenkauskienė, PLB vicepirmininkė, išvyko su savo mamyte 3 savaitėm atostogų į Europą.

• Akademikų Skaučių Centro Valdybos pirm. S. Gedgaudienė ir reikalų vedėja R. Kubiliūnaitė liepos 11 d. lankė ASD New Yorko skyrių, vadovaujamą Aukšės Budreckienės. Be to, buvo tartasi su ASS New Yorko skyriaus valdyba ir dalyvauta ASS sueigoje.

Tuo pačiu metu buvo išrinkta nauja ASD New Yorko skyriaus valdyba, kurią sudaro pirm. V. Remežienė, D. Leveckytė ir A. Marijošienė.

• Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba atsiuntė Dirvai sveikinimą iš rinkiminio suvažiavimo ir dėkoja už dedamas informacijas apie ateitininkiją.

• LILIJĄ ŠUKYTĖ, Metropolitan operos solistę, šiuo metu sėkmingai reiškiasi Vokietijoje. Muencheno valstybinėje operoje buvo filmuojamas Cosi Fan Tuttepa statymas, kur Lilija atliko primadonos vaidmenį Fiordiligi, pernai sėkmingai jame debiutavusi. Tą pačią rolę ji neseniai atliko Vakarų Berlyno operoje taip pat su dideliu pasisekimu. Šį rudenį dainuos Berlyne Traviatoje Violetą, kurioje ji praeitį pavasarį žavėjo newyorkiečius Metropolitan operoje.

Birželio 27 d. ji dainavo Muenchene Mimi rolę Bohemos operoje. Vėliau dainuos Štrauso operoje Capriccio Grovienės vaidmenyje. Šį rudenį Lilija grįžta į Metropolitan operą.

• R. E. Maziliauskas, atvykęs iš Anglijos į Montrealį, perėmė "Nepriklausomos Lietuvos" redagavimą. Po J. Kardelio mirties laikraštį laikinai redaguoti buvo sutikęs dr. H. Nagys.

• Marija ir Antanas Rudžiai su savo jaunaisiais vaikais, Rožyte ir Morkumi, šiuo metu keliauja aplink pasaulį. Pirmiausia jau jie buvo sustoję Anglijoje, Londone, iš ten vyko į Skotiją, kur Glasgow mieste dalyvavo prel. Gutausko kunigystės sukaktuvėse. Šiuo metu lankosi Graikijoje ir Turkijoje ir dar aplankys Persiją, Indiją, Hong Kongą, Japoniją ir kitus kraštus. Po mėnesio vėl bus Chicagoje.

BAIGĖ MOKSLUS

AUGIRAS MANOMAITIS, sūnus inž. Eugenijaus ir Irenos Manomaičių, gyvenančių Bostone, baigė mokslus.

Augiras yragimęs Lietuvoje, Panevėžy 1940 m. rugsėjo 10 d. į Bostoną atvyko 1948 m. Čia 7 metus lankė Lituanistinę mokyklą. Buvo žemės, vėliau jūrų skautas, ėjo jaunių laivo vado pareigas. 1966 metais sukurė lietuvišką šeimą veddamas Renatą Šimėnaitę.

1961 m. baigė Bostono Technikos mokyklą, 2 metus studijavo mechanikos mokslus Wentworth Institute. Vėliau įstojo į No. Eastern Universitetą ir vakarais studijuodamas Industrinės technologijos mokslą, š. m. birželio 14 d. gavo bakalaurą BS laipsnį.

Dirbo 4 metus Barnstable -- medicininių priemonių įmonės fabrike gydymas skyr. vedėjo pareigas. Eilę metų ir dabar dirba elektroninių elementų tranzistorinių įmonių, kur pasta-ruoju laiku eina gamybinės kokybės kontrolieriaus pareigas. Žada ir toliau toje srityje studijuoti.

K.Š.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Dalis svečių Audronės vasarvietėje, Cape Cod, Mass. Prieky iš kairės sėdi: R. Garmus, M. Jansonienė (Audronės savininke), Freimanienė, Lelienė, Mašalaitienė, Stovai: Stake, Morusienė, Stakdienė, Freimanas, dr. Lelis, dr. Ed. Jansonas (Audronės savinininkas).

CAPE COD

• Jansonų Vasarvietėje "Audronė" Cape Cod šiomet atostogauja nemažas skaičius svečių, atvykusių iš įvairių Amerikos vietovių ir Kanados. Jau atostogavo ir dabar dar atostogauja prof. dr. Vengris ir ponia, prof. dr. Novickis su šeima, dr. Jasaitis su šeima, dr. Lelis ir ponia, dr. Vilpišauskas, inž. Senkus ir ponia, Moruzienė, Skabeikos, Bileriai, teis. Stake ir ponia, Asipavičius, Klineriai, Freimanai, Silėnai ir Mašalaitienė.

Oras yra ypatingai geras, todėl poilsis karališkas.

IŠVYKA-GEGUŽINĖ

ALIAS Bostono sk. birželio 28 d., inž. Kosto ir Inos Nenortų vasarvietėje, Cape Cod Mass. prie gražaus ežero kranto rengė šios organizacijos šeimų gegužinę. Suvažiavo apie 40 automobilių, daugelis su laiveliais. Diena pasitaikė kaip tyčia parinkta gamtos pobūviui. Ežeras visus viliojo arčiau savęs, arčiau kranto. Susirinko virš pusantro šimto dalyvių. Trečdalią sudarė jaunimas 12-18 m. amžiaus. Broliai inž. B. ir R. Veitai organizavo, rikiavo laiveliais plaukimo varžybas. Buriniais laiveliais plaukiojimo pirmąją vietą laimėjo Vincas Steponaitis 16 m. amžiaus ir gavo premiją Lith. Art Collection ir antrą -- Jonas Bačiulis 12 metų, gavo Iz. Končiaus -- "Medžio Drožiniais". Varžybose baidarėmis laimėjo Vytautas Dabrila 17 metų gaudamas Mačernio Po ezią -- Vizijos ir Vilija Eikinaite 13 metų -- J. Švaisto Šaunus Penketukas.

Saulei jau kiek įvarginus visi rinkosi medžių pavėsyje. Čia jaunimas, A. Dabrilaitei vadovaujant (suorganizavo) pravedė dainų pynes. Gyvai įsijungė talkon ir vyresnieji. Tai buvo dvasinė gaiva. Jaukiuose pavėsiuose pasistiprinę suvėsinę vaisėse visi dalinosi nuotaikomis ir gėrėjosi vasaros gamtos grožiu.

Vakarop gegužinės dalyviai rinkosi pastogę, kur buvo parodytos skaidrės iš kelionės inž. Eug. ir Irenos Manomaičių po Havajų salas. Žodžiu paaiškinimus padarė p. Irena Manomaitienė. Tai buvo įdomus susipažinimas su Havajais. Nuotaika visų buvo puiki. Visi dar būtų norėję prailginti dienos laiką.

Graži vietovė ir malonūs šeimnininkai p.p. Nenortai sudarė puikias sąlygas gražiai nusisekusi išvykai.

Išvyka buvo gerai organizuota ir pravesta. Ši visą darbą atliko šios skyriaus valdyba, kurios dartinium pirmininku yra inž. Eugenijus Manomaitis.

K.Š.

E. CHICAGO

TRADICINĖ GEGUŽINĖ

ALT S-gos East Chicago skyrius kiekvieną vasarą suruošia gegužinę -- link smavakarių, žinomoje, lietuviams gausiai apgyventoje vasarvietėje, Union Piere, Mich.

Šiais metais tokia gegužinė bus liepos 25 d. (šeštadienį), toje pačioje Community salėje. Užkandinė ir baras pradės veikti 2 val. po pietų, o šokiai, grojant geram čigonų orkestrui, prasidės 9 val. vak. Michigano laiku. (Chicago -- 8 val. v.).

Kaip žinoma, skyriui vadovauja vieny moterų valdyba, kuri yra pasiryžusi pademonstruoti savo kulinariinius sugebėjimus ir svečius pavaišinti pačių gamintais valgiais ir skanėtais. Barui, kaip ir visada, vadovaus vyrai, tad ir stipresnės atgaivos netruks. Bus ir daugiau staigmenų.

Visi vasarotojai ir svečiai kviečiami atsilankyti ir maloniai praleisti subatvakarį. (aj)

ROCHESTER

PAMINĖTA SALADŽIAUS IR DRAUGELIO MIRTIES SUKAKTIS

Liepos 12 d. radijo klubo pranešėjos Onos Adomaitienės gražiais žodžiais ir Jurgio Jankaus rašytu pranešimu buvo prisimintas a.a. pulk. Pr. Saladžius. Jo pastangomis tas radijo pusvalandis suorganizuotas, jis ilgą laiką buvo to radijo klubo pirmininku.

Jo sveikatai pablogėjus faktinuoju radijo klubo pirmininku tapo Pra-

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO -- GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pesčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ JAU ATIDARYTA IR PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

nas Puidokas, kuris tam klubui ir šiandien dar sėkmingai vadovauja, gi pulk. Pr. Saladžius liko garbės pirmininku.

Jis taipogi suregistravo čia gyvenančius lietuvių karių veteranus, įsteigė Ramovės skyrių ir jam pirmininkavo. Kai sveikatos stovis nebeleido jam tų pareigų eiti, ramovėnų pirmininko pareigas ėjo jo padėjėjas teisininkas Juozas Draugelis, o pulk. Pr. Saladžius buvo išrinktas garbės pirmininku.

Bet ir J. Draugelis buvo nestiprios sveikatos ir atsitiko taip, kad abu mirė beveik tuo pačiu laiku: Saladžius liepos 12 d., Draugelis liepos 13 d.

Abu kartu dirbo gyvi būdami ir abu amžinam poilsiui atgulė kapinėse tame pačiame sklype.

Abiem mirusių šeimoms šia proga reiškiau gilią užuojautą savo šeimoms vardu.

R. Liormonas

LONG BEACH, Calif.

GEGUŽINĖ PO STOGU

Long Beach Lietuvių Klubas rengia po stogu

gegužinę rugpjūčio mėn. 8 d. 1 val. po piet Morgan Hall salėje 835 Locust Ave., Long Beach, Calif. Šokiams gros orkestras.

Meninę programą atliks lietuviai solistai iš Los Angeles.

Įėjimas -- auka supietimui \$2.50, vaikams -- \$1.50.

Gautas visas pelnas skiriamas Kalifornijos Lietuvių Radio valandėlei.

Kviečiami visi lietuviai gausiai dalyvauti. (dm)

NEW YORK

* DR. VYTAUTUI IR MARIJAI SLAVINSKAMS iš Monticello, N.Y. liepos 11 d. išvykus savaitgaliui už keilių mylių į savo vasaros rezidenciją prie ežero, nežinomi piktadariai išlaužė į jų butą ir iškraustė viską, kas jiems patiko. Susikrovė į rastus lagaminus net ir lovų užvalkalus.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Pasiskubinkite
įsigyti
AGONIJĄ

AGONIJA

Romanas

— IŠKIRPTI —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol., už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. J. Gliados romaną "AGONIJĄ".
Kaina 5 doleriai.

Pavardė ir vardas

Adresas

Mielam Sąjungos nariui

inž. KOSTUI NENORTUI,

jo brangiems Tėveliams Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

ALIAS Boston'o skyrius

OPPORTUNITY FOR
REGISTERED PHYSICAL
THERAPIST

Department Supervisor in 222 bed Extended Care Facility -- to work with medical and para-medical team which includes: An Occupational Therapist, Medical Social Worker, Professional Nursing Staff, Medical Director, Speech Therapist, Staff Biomechanist. Benefits included: Competitive salary, two weeks vacation, sick leave, 11 paid holidays, longevity compensation, retirement program, \$300,000 personal liability and malpractice insurance, Blue Cross -- Blue Shield M.V.F.-I coverage with O.B. and master medical riders and \$7,000.00 life insurance.

Martha T. Berry Memorial Medical Care Facility, 43533 Elizabeth Road, Mount Clemens, Michigan 48043. Phone (313) 465-1922 -- Extension 250. (47-56)